

Evaluering av politirådene

– Politiets oppfatning av samarbeidet

Seksjon for forebygging og kriminalitetsbekjempelse
Politidirektoratet
April 2012

1. Innledning	4
1.1 Bakgrunn og formål	4
1.2 Evalueringskriterier	5
2. Gjennomføring av evalueringen	6
2.1 Forberedelser til datainnsamling – forstudien og dokumentanalysen	6
2.2 Utforming av spørreskjema	6
2.3 Avgrensning av populasjon og identifisering av respondenter	6
2.5 Hvem er respondenten i undersøkelsen?	7
2.4 Utsendelse og besvarelse av spørreskjemaet	8
3. Resultater fra spørreundersøkelsen	8
3.1 Bakgrunnsdata om politirådene	8
Politirådenes virketid, møtefrekvens og møteledelse	8
Politirådenes størrelse og sammensetning	9
3.2 Temaer i politirådmøtene	10
Hvilke temaer har hatt størst fokus i politirådene?	11
Barn og unge	12
Rusrelaterte problemer	12
Uteliv og skjenkespørsmål	12
Voldsproblematikk	13
Politiets organisering og ressursituasjon	13
Trafikk	14
Ro og ordensspørsmål	14
MC-problematikk	14
Vinningskriminalitet	15
Store lokale begivenheter og uforutsette hendelser	15
Andre tema	15
3.3 Politiledernes oppfatninger av samarbeidet i politirådene	16
Samarbeidsform og samarbeidsklima	16
Ansvarsforhold og eierskap	18
Informasjonsflyt og kommunikasjon	19
Taushetsplikt i samarbeidet	20
Kunnskapsforankring og kunnskapsgrunnlag	21
Lokalsamfunnets problemer	22
Lokalt forankret politi	23
Resultater, effekter og tiltak	24
3.4 Betydningen av ulike bakgrunnsvariabler	27
Kommunestørrelse og enkle/sammensatte politiråd	27
Politiråd/SLT	28
Politirådets virketid	28
3.5 Det som hemmer og fremmer samarbeidet	29
Formalisering	29
Kontinuitet	29
Forankring	30

Klart definerte målsettinger.....	30
Tillitt, åpenhet og god kjemi	31
Profesjonalitet.....	32
Eierskap, engasjement og gjensidighet	32
Tidsaspektet.....	32
4. Oppsummering og veien videre.....	33

1. Innledning

Politiråd er et samarbeidsforum mellom lokalt politi og kommunale myndigheter som har som mål å bidra til kriminalitetsforebygging og trygghet i lokalsamfunnet (Prop.1S (2011-2012):99). De første politirådene ble etablert i 2007. Siden er det blitt etablert nye politiråd år for år. I dag har de fleste av landets 429 kommuner inngått politirådsamarbeid med lokalt politi. De fleste politiråd er enkeltpolitiråd, bestående av en kommune og den lokale politienhet, politistasjon eller lensmannskontor. Andre er sammensatte politiråd der flere kommuner inngår. Pr juni 2011 var det i alt etablert politiråd i 389 kommuner.

De første politirådene har altså eksistert i mer enn fire år, mens noen er nyetablerte. 40 kommuner hadde ikke politiråd pr. juni 2011.

1.1 Bakgrunn og formål

Samarbeid mellom politi og kommune er ikke noe nytt. Siste tiår har det imidlertid fått en langt mer fremtredende plass i kriminalpolitikken. Å utvikle/videreutvikle samarbeidet mellom politi og kommunale myndigheter i en mer forpliktende retning har vært en tydelig politisk målsetting. I St.prp. nr 1 (2006-2007):92) het det: *”Det skal opprettes lokale politiråd som samler politi og myndigheter til systematisk samarbeid og felles idedugnader”*. Etter oppdrag fra Justisdepartementet¹ ba Politidirektoratet i 2007 politidistriktene om å ta initiativ til formalisert samarbeid med kommunene (Politidirektoratet 2007a). Rundskrivet *”Formalisert samarbeid mellom kommunale myndigheter og politiet (Politiråd)”* (Politidirektoratet 2007b) ga nærmere føringer for ordningen.

Rundskrivet sier at politirådene skal være lokalt forankret. Politimesteren i det enkelte distrikt har ansvar for at lokal politimyndighet tar initiativ til opprettelse av politiråd i den enkelte kommune. Ordningen er frivillig for kommunene, men det forventes at kommunene er positive til innføringen av et slikt samarbeid. Det var (er) ikke knyttet økonomiske midler til samarbeidsordningen.

I Prop.1S (2011-2012):99) knyttes politiråd direkte til regjeringens hovedmål 1 og delmål 1.2 om redusert kriminalitet og styrket kriminalitetsforebyggende arbeid. Regjeringen legger i det forebyggende arbeidet vekt på styrket samarbeid og samordning gjennom lokalt forankrede samarbeidsstrukturer. Politiråd, sammen med SLT (Samordning av lokale kriminalitetsforebyggende tiltak) blir fremhevet.

”I den politiske plattformen for flertallsregjeringen vektlegges politiråd som en viktig kriminalitetsforebyggende arbeidsform. Gjennom politiråd har Regjeringen som mål å involvere og ansvarliggjøre lokalpolitikere og å utvikle et strategisk samarbeid om kriminalitetsforebygging med det lokale selvstyre, samt sikre utveksling av kunnskap og erfaring mellom politi og kommune. Politirådene kan slik spille en viktig rolle også for å nå målet om lokalt forankret politi” (Prop. 1S (2011-2012):99).

¹ Jf. tildelingsbrev til Politidirektoratet (Justis- og politidepartementet (2007a), oppdragsbrev om politiråd (Justis- og politidepartementet 2007b).

Ved oppstart av politirådordningen ble det i liten grad gitt føringer fra sentrale myndigheter om hvilket konkret innhold politirådsmøtene skulle ha eller hvordan det enkelte politiråd skulle organiseres. Spørsmål om organisering, drift, deltagelse, konkrete målsettinger, innhold i møtene var i utgangspunktet i stor grad opp til det enkelte politiråd å besvare og løse i den lokale kontekst.

Regjeringen har imidlertid de senere årene gitt uttrykk for flere og tydeligere forventninger til tverretattlig samarbeid og til politirådene spesielt. Den kriminalitetsforebyggende handlingsplanen "Gode krefter" (Justis og politidepartementet 2009) legger hovedvekt på lokale samarbeidsmodeller og har flere tiltak som legger føringer på hvilke temaer som skal inngå og hvilke aktører politirådene skal ha dialog med. Tiltak 27 dreier seg om å videreutvikle frivillig sektors rolle, tiltak 28 om å videreutvikle næringslivets rolle i politiråd og SLT og tiltak 34 om å styrke og målrette Husbankens rolle i kommunenes planarbeid gjennom samarbeid med politiråd/SLT. Regjeringens handlingsplan for å forebygge radikaliserings og voldelig ekstremisme, "Felles trygghet – felles ansvar" (Justis- og politidepartementet 2010), fremhever også lokale samarbeidsmodeller. Tiltak 12 sier at politirådene og SLT skal koordinere arbeidet med å forebygge radikaliserings og voldelig ekstremisme lokalt.

Justis- og beredskapsdepartementet ønsket å evaluere politiråd etter noen års drift for å få kunnskap om hvordan ordningen fungerer, hvordan man har valgt å organisere politirådene, hvem som er representert, møtehyppighet og hvilket innhold møtene er gitt (Prop. 1S (2011-2012):99). Det har videre vært et siktemål å si noe om hvordan samarbeidet fungerer i forhold til hva som er de politiske forventninger til ordningen. Hovedmålet med evalueringen er læring, med sikte på forbedring og videreutvikling av politirådene.

1.2 Evalueringskriterier

Det er ingen målekriterier knyttet til politirådordningen. Som vist har det også i liten grad blitt gitt føringer fra sentrale myndigheter når det gjelder hvilket innhold samarbeidet skal ha og hvordan det enkelte politiråd skal organisere seg.

Et siktemål med evalueringen var å etablere kunnskap om:

- Hvordan politirådene er organisert og sammensatt og hvilket innhold samarbeidet har?

Et annet siktemål var å få kunnskap om hvordan politirådordningen fungerer, i lys av de politiske målsettinger og visjoner. Evalueringsspørsmålene ble formulert med utgangspunkt i de overordnede målsettinger for politirådordningen, slik disse er formulert i politiske dokumenter og handlingsplaner.

- Bidrar politiråd til å styrke samarbeidet mellom politi og kommune?
- Bidrar politiråd til styrket kunnskapsgrunnlag?
- Bidrar politiråd til å ansvarliggjøre og involvere lokale myndigheter i det kriminalitetsforebyggende arbeidet?
- Bidrar politiråd til idealet om lokalt forankret politi?
- Bidrar politiråd til å omsette kunnskap om lokale problemer?

På denne måten har evalueringen fokus på hvorvidt politirådordningen bidrar til implementering av et politisk tankesett. Et overordnet spørsmål er: *I hvilken grad og på hvilken måte blir de politiske ambisjoner og målsettinger for politirådordningen implementert og gjennomført lokalt.*

2. Gjennomføring av evalueringen

Politirådevalueringen foregikk gjennom flere faser. For å sikre at evalueringsspørsmålene ble relevante, forståelige og tydelige var forarbeidet sentralt. Dette i lys av at politiråd er en ny ordning som det var lite kunnskap om.

2.1 Forberedelser til datainnsamling – forstudien og dokumentanalysen

Høsten 2010 og våren 2011 besøkte Politidirektoratet flere politiråd for å observere disse og danne seg et bilde av hvordan møtene foregikk. Hensikten med denne *forstudien* var å få et empirisk grunnlag for å forberede den videre kvantitative studien. Dette ble kombinert med en nøye gjennomgang av aktuelle styrings- og strategidokumenter. Denne *dokumentanalysen* var viktig for å klargjøre de politiske visjoner og forventninger til politiråd. Forstudien og dokumentanalysen ga sammen et viktig teoretisk og empirisk grunnlag for å ramme inn studien. Disse forberedelsene ga mulighet for å tydeliggjøre problemstillinger, konkretisere tema og utvikle egnede kategorier.

2.2 Utforming av spørreskjema

I arbeidet med spørreskjemaet ble det jobbet med å utforme spørsmål og utsagn som kunne belyse eller besvare evalueringsspørsmålene. Spørreskjemaet ble *pretestet* av utvalgte politiledere for å få kunnskap om hvordan det fungerte. Spørsmålene ble tilrettelagt for bruk av evalueringverktøyet Surveyexact. Rambøll Management bistod direktoratet teknisk og metodisk ved utforming av spørsmålene. Det ble lagt vekt på å utforme flest mulig spørsmål med faste svaralternativer. Noen åpne svarmuligheter ble lagt inn for å kunne belyse enkelte problemstillinger mer konkret, med respondentens egne ord.

2.3 Avgrensning av populasjon og identifisering av respondenter

Samtlige politiråd pr. juni 2011 er omfattet av studien og ikke bare et utvalg av enheter (politiråd). Dette er derfor en populasjonsstudie. Våren 2011 startet arbeidet med å identifisere og registrere hvert enkelt etablerte politiråd. Dette ble gjort ved å sende ut en henvendelse til administrasjonssjefer i de 27 politidistriktene. Hver administrasjonssjef ble bedt om å rapportere hvilke politiråd som var etablert. Det skulle rapporteres hvilke av disse som var *enkeltpolitiråd*, bestående av en kommune og et lensmannskontor/politistasjon og hvilke som var *sammensatte politiråd*, der flere kommuner inngikk i samarbeidet. Det skulle også oppgis hvilke kommuner som ikke hadde politirådsamarbeid.

I og med at politirådene kan gå på tvers av kommuner og driftsenheter var det ikke opplagt hvilken politileder som hadde oppfølgingen av det enkelte politiråd. Dette var oftest ikke opplysninger hvert enkelt distrikt hadde samlet inn fra før av. Den enkelte administrasjonssjef

henvendte seg gjerne til den enkelte driftenhet for å få sikre opplysninger. For noen politidistrikter med mange geografiske driftsenheter ble dette et relativt omfattende arbeid.

Det var viktig å få riktig kunnskap om hver enkelt kommune/driftenhet og det var viktig å identifisere den enkelte person som skulle besvare spørreskjemaet. Den som fra *politiets side* hadde ansvar for oppfølging av det enkelte politiråd skulle besvare spørreskjemaet. Denne personen er undersøkelsens *respondent*. Noen respondenter var ansvarlig for flere politiråd.

2.5 Hvem er respondenten i undersøkelsen?

Av de 212 som besvarte spørreskjema, var 155 lensmenn, 30 driftsenhetsledere, 21 stasjonssjefer og to politimestere. Fire hadde annen tittel (politibetjent, prosjektleder, regionslensmann, visepolitimester). I analysen omtales respondenten også som *politilederen*. Dette gjøres også for å understreke og minne om at det kun er politilederens oppfatninger undersøkelsen baserer seg på og ikke den andre hovedpart i samarbeidet, kommunen.

Tabellen under viser at de langt fleste av respondentene, 154 i alt, representerte et politiråd som gjaldt samarbeid med en kommune. Henholdsvis 33 og 11 respondenter representerte politiråd med to og tre kommuner. 14 av respondentene hadde erfaringer fra politiråd bestående av fire kommuner eller flere.

Antall kommuner i politirådet	Antall respondenter	Antall kommuner som omfattes av ordningen
1	154	154
2	33	66
3	11	33
4	6	24
5	4	20
6 eller flere	4	24
Totalt	212	321

Tabellen under viser innbyggertall i den enkelte kommune (ved enkeltpolitiråd) og samlet for kommunene (der flere kommuner inngikk i samarbeidet). Med denne inndelingen fremgår at små og mellomstore kommuner (med inntil 20 000 innbyggere) dominerte. I alt 77 prosent av politirådene består av små og mellomstore kommuner med inntil 20 000 innbyggere.

Kommunestørrelse*	Antall respondenter
Små (0-4999 innbyggere)	72
Mellomstore (5000-19999 innbyggere)	91
Store (over 20 000 innbyggere)	49
Total	212

* Spørsmålet ble stilt på følgende måte: "Hvor mange innbyggere er det i kommunen? (Hvis flere kommuner; Hvor mange innbyggere er det totalt i de kommunene som inngår i politirådsamarbeidet). Variabelen er gruppert som en aggregert versjon av SSBs standard for størrelsesgruppering av kommuner.

2.4 Utsendelse og besvarelse av spørreskjemaet

Spørreskjemaet ble sendt ut elektronisk til den enkelte respondent av Rambøll Management 23. september 2011. Rambøll foretok også påminnelsene (to påminnelser). Undersøkelsen var åpen for svar til og med 12. oktober 2011.

Spørreskjemaet gikk ut til 258 respondenter, som altså representerte 389 kommuner. Av de 258 inviterte respondentene besvarte 212 personer undersøkelsen. Nettoutvalget er altså på 212 personer. Dette gir en svarprosent på 82,2. Respondenten kunne være ansvarlig for et eller flere politiråd og ble bedt om å besvare spørreskjemaet ut i fra det politirådet de hadde lengst erfaring fra. Respondenten som ledet sammensatte politiråd (politiråd med to eller flere kommuner) ble bedt om å besvare skjemaet ut i fra det generelle inntrykket de hadde.

3. Resultater fra spørreundersøkelsen

I dette kapitlet presenteres resultatene fra evalueringen. Først presenteres bakgrunnsdata om politirådene; politirådenes størrelse, sammensetning og møteaktivitet og hvilket innhold møtene har. Deretter følger en beskrivelse av hvordan politirådordningen har fungert jf. evalueringskriteriene. Det understrekes at beskrivelsen er basert på politiledernes oppfatninger av hvordan samarbeidet fungerer og hva som oppnås.

3.1 Bakgrunnsdata om politirådene

Politirådenes virketid, møtefrekvens og møteledelse

27,8 prosent av politirådene som besvarelsene gjelder, ble etablert i 2007, 34,9 % i 2008 og 23,6 i 2009. De øvrige politirådene, 13,7 prosent, ble etablert i 2010 og 2011. Politirådene hadde altså ulik virketid. Mens de først etablerte politirådene hadde virket i fire år da evalueringen ble gjennomført, var noen politiråd nyetablerte på dette tidspunktet.

Tre av fire politiråd hadde laget en skriftlig samarbeidsavtale.

Politirådsmøtet er selve kjernen i samarbeidet. Men det varierer hvor ofte møtene blir avholdt. Av evalueringen fremgår at det vanligste var to ganger i året, 44,8 prosent av respondentene oppga det. 42,5 prosent av politirådene møttes tre ganger i året eller oftere. 87,3 prosent av politirådene møttes altså to eller flere ganger i året. 12,7 prosent av politirådene hadde ett møte i året.

Det er en uttalt forventning at lederfunksjonen i politirådet skal ivaretas av toppledelsen i kommunen (Politidirektoratet 2007b:2). Av evalueringen fremgikk at 62,3 prosent av politirådene ble ledet av ordfører og 9,4 prosent av rådmann². SLT-koordinator hadde ledelsen i 3,8 prosent av politirådene. Det betyr at kommunen hadde lederfunksjonen i tre av fire (75,5 prosent) politiråd (kommunens toppledelse i 71,7 prosent av politirådene).

Politiet, lensmann og stasjonssjef i all hovedsak, ledet 16,5 prosent av politirådene. I de øvrige politirådene (8 prosent) var det valgt andre løsninger. Ledelsesfunksjonen gikk på omgang

² I tillegg ledet byrådsleder to av politirådene.

mellom politi og kommune og mellom ordførerne (gjelder sammensatte politiråd), andre steder på rundgang mellom deltagerne. Det var også politiråd der politi og kommune hadde ledelsen annethvert år, eller det ikke var avklart hvem som skulle lede. Noen pekte på konkrete aktører som ledet politirådet. Eksempler på dette var ruskonsulent, fagsjef fra helsevesenet, kommunalsjef oppvekst og leder for handelsstand. Det siste eksemplet er her noe overraskende, gitt mandatet.

To tredel (66 prosent) av politirådene hadde utpekt en fast sekretær. Undersøkelsen gir ikke opplysninger om hvordan politiråd uten fast sekretær hadde løst sekretariatsfunksjonen. Politirådenes praksis når det gjaldt å offentliggjøre referater fra møtene varierte. Totalt 48,2 prosent av respondentene oppga at de pleide å offentliggjøre referat. I denne prosentandelen inngikk 27,4 prosent som svarte at de alltid offentliggjorde referatene og 20,8 prosent som svarte at de som regel offentliggjorde. I tillegg var det 14,2 prosent som svarte at de av og til offentliggjorde referat. En relativt stor andel av politirådene, 37,7 prosent, offentliggjorde aldri referat fra politirådsmøtene.

Politirådenes størrelse og sammensetning

De fleste politirådene er *små politiråd*, med 5-6 faste deltagere. Men det er variasjoner og ikke uvanlig med større politiråd. *Mellomstore politiråd* har fra seks til ti deltagere. De største politirådene har mellom ti og tjue deltagere. I slike *store politiråd* deltar gjerne hele formannskapet, eller alle kommunaldirektører/sjefer.

I de aller fleste politirådene var både ordfører og rådmann faste deltagere. *Ordføreren* deltok i 95 prosent (202 av 212) av politirådene og *rådmannen* i 90,5 prosent (192 av 212). Det betyr at ordfører og rådmann oftest begge deltar fast i politirådsmøtene. *SLT-koordinator* deltok i 78 politiråd. Når 126 respondenter senere i spørreskjemaet oppga at det var SLT-samarbeid i kommunen betyr det at SLT-koordinator deltok i 62 prosent av politirådene i disse kommunene³. En fjerde kategori av deltagere fra kommunen var *politikere*. I 20 prosent av politirådene deltok politikere fast. Noen steder en eller få politiker(e), andre steder deltok hele formannskapet. Fra kommunens side ble det ellers ofte oppgitt at kommunale etatsledere og enhetsledere deltok, barnevernssjef, helsesjef og skole/oppvekstsjef, kultursjef, undervisningssjef og teknisk sjef ble nevnt.

Fra politiets side var det *lensmann/politistasjonssjef* som oftest var representert i politirådene, i 89 prosent (189 av 212) av tilfellene deltok en av disse fast. *Politiets forebyggingskoordinator* deltok i 22 politiråd og *politimester* var fast deltager i åtte politiråd. Utover disse tre faste kategoriene i spørreskjemaet, var det åtte respondenter som oppga at politibetjent (politiførstebetjent, politioverbetjent) deltok fast. Videre oppga fem respondenter at lensmannen/stasjonssjefens stedfortreder deltok og fem at sjef for ordenstjeneste/krim deltok. Andre eksempler som ble vist til var; seksjonssjef(er), sjef for narkoteam, straffesaksansvarlig og politistasjonens seksjonsledere.

³ I og med at det kan være flere kommuner med i det enkelte politiråd, kommuner både med og uten SLT-samarbeid, vil det være vanskelig å gi et riktig bilde av i hvilken grad SLT-koordinator deltar eller ei. Spørsmålet som ble stilt i spørre skjemaet var: ”Er det SLT- samarbeid i kommunen/ i en eller flere av kommunene?”

Politiet hadde altså gjennomgående færre faste deltagere med i politirådmøtene enn kommunen. 84,4 prosent av respondentene oppga at det var 1-2 representanter med fra politiet. I de øvrige politirådene (15,6 prosent) var det flere. Kommunen var gjennomgående representert med flere faste deltagere. Totalt 59 prosent oppga at det var mellom 3-6 faste deltagere fra kommunen.

Av faste deltagere ellers i politirådene var det flere som viste til skolerektor/skoleledelse, NAV, næringsliv, helsesøster og barnevern. Andre eksempler var forsvaret, konfliktråd, næringsråd, handelsstand, ungdomsråd, ungdomskontakt, kriminalomsorg, kommunelege, lærer og representant for frivillig organisasjon.

Studien viste også at politirådene gjerne *inviterte aktører* (andre enn de faste deltagerne) til å delta på enkeltmøter for å orientere og dele informasjon eller legge frem aktuelle saker. Aktører som var faste deltagere i noen politiråd kunne ha vært invitert inn i andre politiråd. Blant de inviterte som ble nevnt var skole/rector, kommunalsjefer, NAV/sosialkontor, kommuneadvokat, kommunelege/helsesøster, SLT-koordinator, barnevernet og lokal PST. Ungdomsråd, flyktning-/asylmottakleder, fengselssjef, sjef for skjenkekontroll, klinikk-/institusjonssjef, konfliktrådsleder, næringslivsrepresentant og senterleder ble også nevnt av flere. Det var ellers ulike enkeltteksempler; elevhjembestyrer, havnefogd, viltneimnd, krisesenter, vegvesen, prest, fritidsklubbleder og forliksråd.

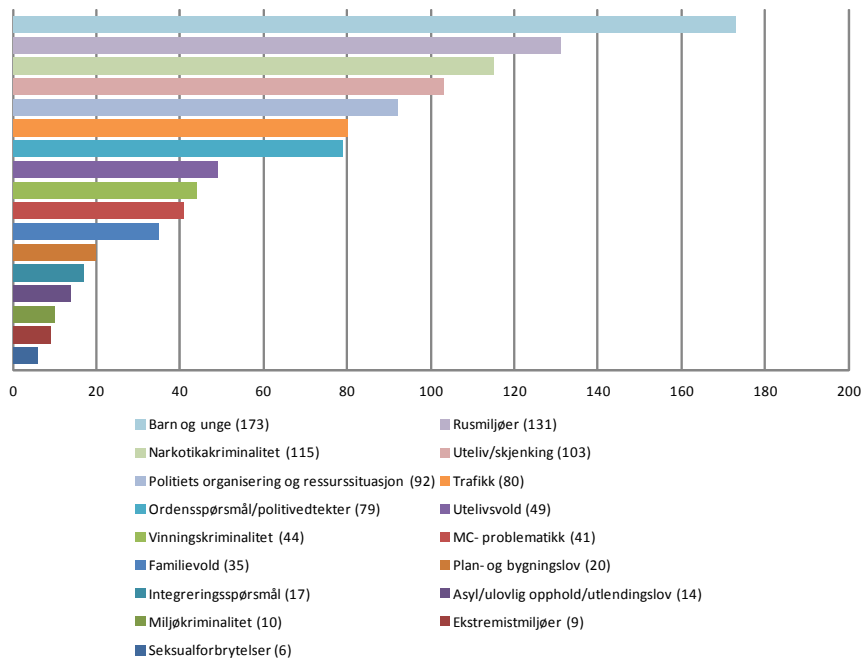
Politirådsamarbeidet gjelder altså ikke bare samarbeid mellom politi og kommune. Det er ikke uvanlig at andre offentlige etater og lokale aktører deltar, enten fast eller på enkeltmøter.

3.2 Temaer i politirådmøtene

Det var, som pekt på tidligere, fra starten av i liten grad føringer fra sentrale myndigheters side når det gjaldt hvilket innhold politirådmøtene skulle ha. Forebygging og trygghetsskapende arbeid favner i utgangspunktet bredt. Det var derfor viktig å ha en åpen tilnærming i evalueringen for å få frem bredden og mangfoldet i politirådernes aktivitet og innhold. Ved utforming av spørreskjemaet var det viktig å identifisere temaer og å utvikle gode kategorier og svaralternativer. Forstudien var en viktig referanse i dette arbeidet. Kategorier over temaer ble i stor grad utarbeidet på bakgrunn av hvilke saker som hadde blitt tatt opp i de observerte politirådene. I tillegg ble det innlemmet tema som det eksplisitt er uttalt at skal tas opp i politirådene; plan- og bygningslov, ekstremisme/radikalisering (jf. nyere handlingsplaner, se kap. 1.1). I et eget kommentarfelt ble respondentene bedt om å peke på lokale utfordringer som var tatt opp i det enkelte politiråd.

Respondentene ble i spørreskjemaet bedt om å krysse av for hvilke tema som hadde hatt størst fokus i politirådmøtene. Det var mulighet for å sette inntil 6 kryss. Fremstillingen under er basert på hvor mange ganger det er krysset av for de ulike temaene. Fordi det var faste svaralternativer kan andre tema ha hatt stor fokus i det enkelte politiråd, uten at det vil synliggjøres her.

Hvilke temaer har hatt størst fokus i politirådene?

Figuren over viser at kategoriene barn og unge, rusmiljøer, narkotikakriminalitet, uteliv/skjenking, politiets organisering/ressurser og trafikk er temaene som hadde størst fokus i politirådene. Temaet *barn og unge* var det som skilte seg klart ut når respondentene svarte på spørsmålet: “Hvilke av temaene under har hatt størst fokus i politirådsmøtene?”. I 81,6 prosent (173 av 212) av politirådene var dette et av temaene som hadde størst fokus. Deretter hadde kategorien *rusmiljøer* høyest oppslutning. Dette temaet fulgte likevel et godt stykke etter *barn og unge*. 61,8 prosent av respondentene krysset av på dette temaet. *Narkotikakriminalitet* og *uteliv/skjenking* fulgte etter dette. I henholdsvis 54,2 og 48,6 prosent av politirådene var dette et av temaene som hadde hatt størst fokus.

Av de øvrige var det *politiets organisering og ressursituasjon*, *trafikk* og *ordensspørsmål/politivedtekter* som hadde høyest score. Henholdsvis 43,4, 37,7 og 33,0 prosent oppga at dette var blant temaene som hadde hatt størst fokus i deres politiråd. *Utelivsvold*, *vinningskriminalitet*, *MC-problematikk* og *familievold* fulgte deretter, i denne rekkefølgen, med 16,5 og 18,4 prosent. Når det gjaldt *plan- og bygningslov* oppga 9,4 prosent at dette var et av de mest fokuserte temaene.

I tillegg til at respondentene skulle krysse av for hvilke temaer som hadde hatt størst fokus i møtene, ble de bedt om kort å peke på en eller flere lokale utfordringer som hadde vært tema i eget politiråd. Det ble vist til mange eksempler her som naturlig sorterer under kategoriene som er vist til over. Andre hørte ikke like naturlig hjemme i de forhåndsdefinerte kategoriene.

Barn og unge

Temaer som gjaldt barn og unge hadde, som vist, høyest score blant de avkryssede temaene. Slike temaer ble også ofte vist til når respondentene ga eksempler på lokale utfordringer politirådet hadde jobbet med. En gjensidig statusoppdatering om utviklingen i kjente ungdomsmiljøer lot til å være et fast punkt i mange av politirådene. Oppvekst- og skolemiljø og det forebyggende barne- og ungdomsarbeidet var tema, herunder samarbeid mellom barnevern og politi og mellom politi og skole. Oppfølgingsteam og ruskontrakt var også noe som ble nevnt. Det ble vist til at politirådene hadde igangsatt forebyggende tiltak rettet mot barn og unge, slik som etablering av ungdomsklubb og ferietilbud for barn og unge, jentegruppe (for jenter i alderen 14-17 år i risikosonen), ungdomsgruppe (med fokus på egen seksualitet, rus og holdninger), ungdomskontakt i sentrum, ungdomshelsestasjon og tiltak for foreldreinvolvering i ungdomsklubb. Videre ble det vist til mer konkret arbeid med håndtering og oppfølging av uønskede hendelser i ungdomsmiljøene.

Rusrelaterte problemer

Kategoriene 'rusmiljøer' og 'narkotikakriminalitet' hadde også høy score blant de avkryssede temaene. Når rusrelaterte problemer ble vist til i kommentarene overlappet dette gjerne med 'barn og unge'. Ungdoms holdninger til rus, rekruttering av unge brukere inn i narkotikamiljøene, rus i skolemiljøer, barn og unges oppvekstvilkår i familier med rusmiddelproblem og rusforebyggende arbeid/tiltak ble ofte nevnt. Noen viste til at de hadde gjennomgått lokale rusundersøkelser og også initiert rusundersøkelse. Flere skrev ellers rusproblematikk uten nærmere beskrivelse.

Oppfølging av rusbelastede personer var også noe som flere viste til. Ikke bare unge, men voksne rusmiddelmissbrukere som trenger oppfølging og behandling, som en respondent skrev. Forholdet mellom rus og psykiatri hadde vært tema flere steder og rolleavklaring mellom etatene når det gjaldt rusmiddelmissbrukere: ”*Problemet med personer som faller mellom de forskjellige etatene*”, slik en skrev. Bosisuasjon for rusmiddelmissbrukere var tema flere steder. Et politiråd hadde iverksatt tiltak knyttet til et nytt bofellesskap for rusmiddelmissbrukere/psykiatriske pasienter.

Det ble også vist til mer overordnet og strategisk arbeid på området rusmiddelmissbruk, slik som revidering av ruspolitisk handlingsplan.

Uteliv og skjenkespørsmål

Temaer knyttet til servering og skjenkevirkosomhet var også noe som respondentene ofte nevnte i kommentarene⁴. Flere viste til at deres politiråd hadde jobbet med *overordnede strategispørsmål* i tilknytning til skjenking. Det ble vist til arbeid med alkoholpolitiske handlingsplaner og ”*hvilken policy kommunen skal ha for innvilgelse av skjenketillatelse i enkeltanledninger*”. Et politiråd hadde utviklet retningslinjer for store arrangementer/konsserter med skjenketillatelse. Bruk av skjenkekontroll hadde vært tema flere steder. Et politiråd utarbeidet et nytt konsept for skjenkekontroll, som blant annet innebar å samordne skjenketider i flere kommuner innen regionen (stor region). Det nye konseptet var allerede blitt gjennomført, skrev respondenten.

⁴Dette er et tema som har hatt stort offentlig fokus de seneste årene. Det ble blant annet arrangert to landsdekkende konferanser med dette temaet for politirådene i 2010 og tredagers kurs for politiledere i 2011.

Det ble også vist til *konkrete skjenketiltak* igangsatt i regi av politirådet. For eksempel knyttet til reduksjon eller justering av skjenketider. ”*Åpningstider for bevertningssteder er innskrenket med en halv time*”, viste en til. Andre tiltak som ble vist til var overvåkning av og stegning av deler av sentrum i helgene. En respondent skrev at politirådet hadde foretatt innstramninger etter å ha opplevd uønskede hendelser knyttet til uteliv lokalt. Da dette ble tatt opp i politirådet ”*førte det til at både kommune og lokalt politi iverksatte tiltak, som igjen førte til sterk reduksjon i antall voldssaker*”. Et politiråd hadde satt i gang ”*Opplæring med presisering av ansvar, gjennom ansvarlig vertskap*”. Ansvarlig vertskap⁵ ble vist til av flere.

Voldsproblematikk

To kategorier i spørreskjemaet gjaldt vold: utelivsvold og vold i nære relasjoner. Utelivsvold hadde høyest score av disse to. Dette fremgikk også av kommentarene, når respondentene beskrev lokale utfordringer. Det ble oftest pekt på voldsproblematikk knyttet til uteliv (se også forrige avsnitt). Det kunne ellers i kommentarene bare stå voldsproblematikk generelt. Noen få respondenter pekte på familievold spesielt. Eksempler fra to politiråd er: ”*Tiltak for å avdekke vold i hjemmene ved hjelp av kommunens tilsatte*” og ”*Korleis avdekke familievold generelt,- og særleg i innvandarmiljøa*”.

Politiets organisering og ressursituasjon

Forundersøkelsen ga innblikk i at politirådene ofte diskuterte spørsmål knyttet til politiets bemannings- og ressursituasjon. Dette var grunnen til at ‘politiets organisering- og ressursituasjon’ ble tatt med i listen over kategorier av tema. Som vist hadde temaet også relativt høy score blant de avkryssede kategoriene. I kommentarene ble det videre ofte vist til slike tema, når respondentene beskrev hvilke lokale utfordringer de hadde hatt fokus på. *Politiberedskap og vaktordninger* er noe av det som ble nevnt. For eksempel situasjonen med at ”*vakanser på lensmannskontoret har i perioder gitt uønsket lav vaktberedskap*”.

Spørsmål som gjaldt *politiets service til publikum* og *politiets (manglende) tilstedeværelse* ble også ofte pekt på. Lensmannskontoret/politistasjonens åpningstider, bemanningssituasjonen og bevaring av lokalt lensmannskontor er eksempler på dette. Et politiråd hadde hatt på agendaen: ”*Problemet med at utkantstedene mangler politipatruljer i helgene. Disse kommer kun når noe skjer og ikke alltid da heller!*”.

Sentralisering og omorganisering av polititjenesten var en problematikk flere viste til. En respondent erfarte at kommunen hadde liten kunnskap om behovet for omorganisering. Dette var ”*tilbakevendende tema fordi endringsprosessene tar svært lang tid, medfører usikkerhet og*

⁵ Ansvarlig Vertskap er et program for kommunene satt i gang av Helsedirektoratet, i dag del av direktoratets satsning Ansvarlig alkoholhåndtering. Formålet med Ansvarlig Vertskap har vært å bidra til å redusere konflikter og vold som resultat av alkoholserving, hindre overskjenking og skjenking til mindreårige. (<http://helsedirektoratet.no/Om/nyheter/Sider/ansvarlig-alkoholhandtering.aspx>)

manglende fokus på det som er viktig for publikum m.m.”. I et politiråd hadde den kommende resultatreformen i politiet vært tema. Det var stor spenning og bekymring knyttet til om det lokale lensmannskontoret ville bli nedlagt, skrev en respondent. Dette var også en aktuell problemstilling i et annet politiråd som hadde jobbet med ”*felles strategi for kommende nedleggelse av lensmannskontoret*”.

Forhold som gjaldt *politiets mandat og arbeidsmetodikk* var også tema i politirådene. Gjennomgang av politiets virksomhetsplan og resultatmål og hva er problemorientert politiarbeid, er eksempler som ble nevnt.

Trafikk

Respondentene viste ofte til konkrete trafikale problemstillinger som politirådet hadde tatt opp. Uforsvarlig kjøring, sikre skoleveier, kontroll av motorferdsel, klassifisering av veier og ”*råning og høy musikk fra biler*” var noen av eksemplene. Andre eksempler var store bilansamlinger, feilparkering, høye hekker i vegkryss, trafikksikring i undersjøisk tunnel, ny skiltplan, forebygging av elgpåkjørsler, skogrydding langs veiene, gang- og sykkelvei, skolevei, transportvei i forbindelse med boligutbygging og eldre bilførere. Temaet trafikk gjaldt altså en rekke ulike konkrete problemer eller utfordringer identifisert lokalt.

Ro og ordensspørsmål

Eksempler på hva som faller inn under kategorien ‘ro og orden’ er forsøpling, natteuro/støy i sentrum, uro i ungdomsmiljø og tagging/skadeverk på privat eiendom og offentlig bygg. Politirådene hadde fokus på personer som ‘henger rundt’, lokale kriminelle miljøer og ”*stedene i kommunen hvor disse samles*”, som en respondent skrev. Mange av de iverksatte tiltakene som ble vist til i kommentarene (se kap. 3.3) dreide seg om ro- og ordensproblematikk, slik som ”*sikring av bygg der uønskede personer har tilhold*”, belysning, overvåkning, tiltak mot tagging og tilrettelegging og forskjønning av det offentlige rom. Arbeid med gjennomgang og revidering av politivedtekter ble vist til av flere.

MC-problematikk

Ulovlige lokale motorsykelklubber og -miljøer opptok politirådene. Status og utvikling i miljøene, bekymring over etablering av en MC-klubb, eller et eskalerende miljø er noe av det som ble nevnt. En respondent skrev ”*Vi har fått kommunene til å ha stort fokus på MC-kriminalitet*”.⁶

Noen beskrev at de hadde iverksatt felles tiltak på området. Et politiråd hadde jobbet med å forhindre etableringen av en ’1%-klubb’ i kommunen, et annet hadde jobbet for å fjerne en MC-

⁶ At det særlig var politiet som brakte inn MC-problematikk i politirådet, er det likevel ikke grunn til å tro. Trolig er dette noe begge parter hadde spesiell oppmerksomhet på i 2011. KS’, Kommunesektorens organisasjon, hovedstyre vedtok i januar 2011 å anbefale alle landets kommuner å ta avstand fra de kriminelle MC-miljøene og erklære miljøene uønsket. KS arrangerte videre i fjor en stor samling felles for politi og politi om MC-kriminalitet. Samtidig utga Politidirektoratet ny handlingsplan for bekjempelse av kriminelle MC-gjenger. Samarbeid med kommunen ble fremhevet i denne

klubbs mulighet for å etablere seg i et næringslokale, og et tredje politiråd hadde jobbet for å stoppe sommermøte til en 1%-klubb.

Vinningskriminalitet

Vinningskriminalitet ble i liten grad vist til i kommentarene. En respondent skrev at deres politiråd hadde hatt som tema politiets arbeid med forebygging av vinningskriminalitet. En annen viste til at politirådet hadde hatt konkret samarbeid om ”*vinningskriminaliteten på pakeringsplassen ved togstasjonen*”. En tredje viste til mer overordnede spørsmål knyttet til mobil vinningskriminalitet: ”*Spørsmålet om det er noen vits i å anmelde, sett fra handelstandens side. Noe det er*”.

Store lokale begivenheter og uforutsette hendelser

Mange respondenter viste i kommentarene til at politirådet ble brukt til felles forberedelse og *tilrettelegging av store arrangementer og begivenheter*. Konserter, festivaler og russearrangementer nevnes. En respondent skrev at de hadde hatt fokus på sommerturisme. Et politiråd hadde, som tidligere vist til, utarbeidet retningslinjer for store arrangementer/konserter.

Respondentene viste også til samarbeid om *håndtering av kommende uforutsette hendelser*. Flere nevnte beredskapsplaner. Et politiråd hadde jobbet med ”*Utfordringer og hendelser som kommunen(e) kan bidra i, i forhold til kriminalitet*”. Et annet med ”*Avklaring om hvem gjør hva i krisesituasjoner (beredskap)*”. Andre pekte på samhandling ulykke/katastrofe og ulykke/pårørendeoppfølging.

I tillegg til at politirådet hadde samarbeidet om å kunne håndtere hendelser *som kunne skje*, var det blitt brukt i håndtering av uforutsette hendelser *som hadde skjedd*. ”*Samarbeidet i politirådet har vist seg svært nyttig når vi har hatt store, ressurskrevende hendelser*”, skrev en respondent. Noen eksempler på konkrete hendelser der politirådet ble brukt var i forbindelse med flom, redsel for bjørn i nærmiljø, problem med lokalt prostitusjonsmiljø og en aggressiv elg.

Andre tema

Av de andre temaene som pekte seg ut i kommentarene var blant annet *integreringstematikk*. Integrering av barn og unge med minoritetsbakgrunn, situasjonen for nyankomne innvandrere, skolering av innvandrerforeldre, samarbeid og kommunikasjon med innvandrergrupper var eksempler på det som hadde stått på agendaen i de enkelte politirådene. Spørsmål knyttet til forhold rundt og i asylmottak ble pekt på. Kommunale boliger ble også nevnt i denne forbindelse.

Sivile saker/sivil rettspleie er et annet tema flere viste til. Noen eksempler som ble nevnt var ungdom og betalingsmislighold, fravikelser, gjeldsofre, tvangssaker/gjeldsordning og namsaker. En respondent viste til: ”*Den sivile rettspleie med søkelys på gjeldsproblemer og da spesielt med hensyn til ungdommens bruk av kredittkort*”.

*Miljø/forurensningsproblematikk og radikalisering*⁷ er også temaer som ble vist til, om enn i liten grad. Det var ellers eksempler på spredte enkelttema som ikke er naturlig å plassere i noen av kategoriene over. ”Avdekking av svart arbeid på hytter og hus i kommunen” er et eksempel. Andre eksempler er alvorlige skolehendelser, kommunens bruk av husbankmidler til bostedsløse, stedsutvikling og utforming av kjøpesentre/skoler, samt bruk av konfliktråd.

Gjennomgangen viser at det er stor bredde i hvilket innhold politirådmøtene hadde. Politirådenes temaer favner bredt, noe som er en indikasjon på at det er fokus på lokale utfordringer i egen kommune/region. Bredden i deltagelse, både faste og inviterte, indikerer også at politirådene orienterer seg bredt.

3.3 Politiledernes oppfatninger av samarbeidet i politirådene

For å få kunnskap om hvordan politilederne oppfattet samarbeidet ble det formulert bestemte utsagn/spørsmål i spørreskjemaet som det skulle tas stilling til. I tillegg var det i kommentarfeltet bakerst i spørreskjemaet anledning til å komme med positive og negative kommentarer. Kommentarfeltet ble mye brukt og gir verdifull tilleggsinformasjon.

Samarbeidsform og samarbeidsklima

Innledningsvis i spørreskjemaet skulle respondentene ta stilling til noen overordnede spørsmål/utsagn om opplevelsen av samarbeidet. Svarfordelingene viser at politilederne gjennomgående er svært positive til samarbeidet. Særlig var det en stor andel, totalt 83 prosent, som var enige (49 prosent enige og 34 prosent delvis enige) i utsagnet ”*Politirådets aktører samarbeidet godt*”. Bare syv prosent var uenige/delvis uenige i utsagnet, mens ni prosent besvarte spørsmålet med ”verken eller”.

På spørsmålet ”*Hvor tilfreds er du alt i alt med politiråd som samarbeidsform mellom politi og kommune?*” var det 77 prosent som svarte at de var tilfredse (52 prosent) eller meget tilfredse (25 prosent). Sju prosent var utilfreds med samarbeidet, mens 15 prosent svarte ”verken eller”.

Når det gjaldt påstanden ”*Politirådet fungerer generelt meget godt*” var andelen positive noe mindre enn over, likevel var en klar overvekt av respondentene, 69 prosent, enige (30 prosent) eller delvis enige (39 prosent) i utsagnet. 11 prosent var uenige eller delvis uenige og 19 prosent hadde ingen oppfatning om det.

Politilederne hadde altså i all hovedsak en positiv oppfatning av samarbeidet. Mer enn fire av fem respondenter mente aktørene samarbeidet godt og nær den samme andel var tilfredse eller meget tilfredse med samarbeidsformen. En noe mindre andel, men likevel en klar overvekt mente politirådet fungerte godt. De relativt store andelene ”verken eller”, henholdsvis 15 og 19 prosent når det gjaldt utsagnet om at samarbeidet fungerer meget godt og utsagnet om egen tilfredshet med samarbeidsformen, må ses i sammenheng med at for en god del respondenter var

⁷ Når det gjelder radikalisering og ekstreme miljøer fremgikk, som vist tidligere (kap. 3.1), at lokal PST-representant flere steder var invitert inn i politirådene for å orientere.

politirådsarbeidet relativt nyetablert. Nær fire av ti (37,7 prosent) av politirådene ble etablert i 2009 eller senere. Noen spørsmål og utsagn vil da nødvendigvis være vanskelig å ta stilling til.

Utsagnet ”*Politirådet diskuterer utfordringer og problemstillinger på en konstruktiv måte*” var ment for å få et inntrykk av samarbeidsklimaet. Det er viktig at det i samarbeidet er åpenhet for å ta tak i utfordringer og problemstillinger og diskutere disse, snarere enn at de blir ’skjøvet under teppe’. Totalt 86 prosent av respondentene var helt og delvis enige (henholdsvis 53 og 33 prosent) i utsagnet. Overordnet indikerer dette, sammenholdt med resultatene over, at respondentene i det store og hele oppfatter samarbeidet og samarbeidsklimaet som godt.

Respondentenes kommentarer til slutt i spørreskjemaet gir innblikk i hva som er bakgrunn for de gjennomgående positive svarene. Noen oppsummerte kort:

*”[Politirådet] har ført til et tettere og bedre samarbeid mellom politiet og kommunen”,
”Politiråd er avgjørende for å samarbeide om å løse vanskelige saker blant kommunens innbyggere”,
”Et nødvendig og viktig samarbeid”, eller
”Politirådet er en viktig arena for å ha et treffpunkt mellom politi og det politiske miljø i kommunen”*

Det var også mer utfyllende kommentarer. En respondent skrev: *”Min erfaring fra et dynamisk politiråd er veldig positivt ved at vi kan samarbeide om utfordringer vi har felles eierskap til og utvikle felles strategier der vi bidrar med ressurser sammen i en helhetlig målrettet aktivitet”*.

En annen skrev:

”Politiråd har ført til at kommunen har fått bedre innsikt i/engasjerer seg i politiets arbeid i langt sterkere grad enn tidligere. Dette gjelder også på fagfeltet namsmannsgjøremål. Enklere å slippe til i det kommunalpolitiske miljøet etter at samarbeidet ble formalisert gjennom politiråd”.

Noen la vekt på at samarbeidet ga klare resultater: *”Lensmannskontoret har fått langt bedre resultatoppnåelse, samt et publikum som mener noe om sitt lensmannskontor og ønsker å påvirke til lensmannskontorets måloppnåelse”*.

Selv om de positive svarene og kommentarene dominerte, var det respondenter som var negative og ga uttrykk for det. Noen viste til politiråd som ikke var virksomme. En kommentar var: *”Politirådet fungerer overhode ikke som eget ”organ”. Det har ikke vært møter på flere år og avtroppende ordfører kjenner ikke til rådets sammensetning. Politiets kontakt med kommunene er derfor ikke gjennom politirådet, men direkte med saksbehandlere etc”*.

Det ble uttrykt frustrasjon overfor kommunen. En kommentar var: *”Siden 1.1.10 har det vært ett møte i det felles politirådet for ... og ... kommuner. Kommunene viser ingen interesse for dette. Det er ordfører fra kommunen som styrer politirådet 1 år ad gangen. SLT stillingen fungerer ikke nå, men tidligere var den på 30 % fordelt på 2 kommuner. Rent for lite. Politiet har forsøkt å få til dette, men ingen respons”*.

I kommentaren under pekes det på at politiets egen ressursituasjon er en hindring i samarbeidet. *”Politirådet er ikke kommet i gang på grunn av ressursituasjonen i lensmannsdistriktet. Tidligere var det fire politistillinger i distriktet. Over lengre tid har det kun vært en i tjeneste i distriktet på grunn av nedbemanning og permisjoner”*.

Det ble også vist til *ytre rammer* som gjorde samarbeidet vanskelig å prioritere for begge parter. *”Det er slik at både kommunene våre og vi som lensmannskontor er under sterkt press. Polititjenesten vår blir i stadig større grad hentet inn til politistasjonen som vi er organisert sammen med i driftsenheten vår. Kommunene sliter også med dårlig økonomi og kan i begrenset grad fokusere på forebyggende arbeid ut over hendelsesstyrt barnevern, skole- og sosialsaker. Fritidsaktiviteter i kommunal regi er svært begrenset. Ressursene blir brukt til å takle sterk befolkningsvekst, tilrettelegge for ny boligbygging, barnehage- og skoleplasser samt infrastruktur og eldreomsorg. Som oftest er det vanskelig å oppnå resultater når det ikke er mulighet til å sette inn et minimum av ressurser for å oppnå ønskede resultater”.*

Ansvarsforhold og eierskap

Det er en uttalt målsetting at politirådet skal bidra til å involvere og ansvarliggjøre kommunale myndigheter (Prop.1 S (2011-2012):99). Svarfordelingene i evalueringen viser at totalt 67 prosent var enige (35 prosent enige og 32 prosent delvis enige) i utsagnet: *”Politirådet bidrar til en klarere ansvarsfordeling mellom politi og kommune”*. Totalt 61 prosent var enige (26 prosent enige og 35 prosent delvis enige) i utsagnet: *”Politirådet bidrar til at kommunen i større grad tar ansvar for kriminalitetsforebygging”*.

Svarfordelingene på disse to utsagnene gir grunnlag for å si at politirådsamarbeidet bidrar til å klargjøre ansvar mellom politi og kommune og til at kommunen i større grad tar ansvar for kriminalitetsforebygging. Samtidig var det en relativt stor andel av respondentene som var uenige i dette, eller ikke hadde noen mening om det. Særlig gjaldt det siste utsagn. Totalt 39 prosent var uenige (11 prosent), hadde ingen oppfatning om det (20 prosent), eller de visste ikke (2 prosent).

Noen av respondentene ga uttrykk for at kommunen ikke prioriterte eller viste nok interesse for samarbeidet. En kommentar var: *”Skulle sett at kommunene hadde vist større initiativ til å avholde flere møter i løpet av året. Det virker som at ordførere og rådmenn i for stor grad lar seg påvirke av travle hverdager, og derigjennom bortprioriterer politirådet og dets betydning”*. En annen kommentar var: *”Jeg er medlem i tre politiråd. Har helt fra starten av måtte jobbe hardt for å få kommunene på banen. De har ikke tatt sitt ansvar seriøst selv om dette med politiråd er en politisk avgjørelse”*.

Det generelle inntrykket er likevel at politirådsamarbeidet bidro til å tydeliggjøre roller og ansvarsforhold. *”Politiråd er positivt da det er gjensidig forpliktende og synliggjør ansvar. I saker hvor etatene skyver ansvar frem og tilbake kan politiråd skjære igjennom og på denne måten unngå handlingslammelse for ansvarsforhold og samhandling”*. I en annen kommentar vises det til økt rolleforståelse som følge av samarbeidet: *”Politirådet gir felles forståelse for problemstillinger knyttet til rolle som kommune (grunneier, tillatelser mm) og politi (kontroll, trygghetsskapende arbeid og reaksjoner)”*.

I noen kommentarer vektlegges at kommunen har tatt et større ansvar: *”Jeg ser det som svært positivt at politirådet i større grad bidrar til å ansvarliggjøre kommunen i det forebyggende arbeidet, og at en ser at det er samarbeide på tvers som fører frem”*. En respondent beskrev

hvordan dette først hadde vært en bøyg, ”i startfasen å få kommunen til å innse/akseptere sin rolle som problemeier”, men nå (underforstått) var løst eller forbedret.

Informasjonsflyt og kommunikasjon

Politirådene skal sikre utveksling av kunnskap og erfaring mellom politi og kommune (Prop 1S (2011-2012):99). Svarene fra respondentene tyder på at dette i stor grad også oppnås. Totalt 82 prosent var enige (52 prosent) og delvis enige (30 prosent) i utsagnet ”Politirådet bidrar til bedre informasjonsflyt mellom politi og kommune”. Av de resterende 18 prosent var det 11 prosent som svarte ”verken eller” og fem prosent som var uenige eller delvis uenige.

At politirådsamarbeidet bidro til forbedret informasjonsutveksling ble fremhevet i flere kommentarer: ”Politirådet i X kommune fungerer meget godt og gir verdifull utveksling av informasjon mellom kommune/politikere og politiet”.

Andre kommentarer var: ”Fordelaktig opplysningsvirksomhet begge veier” og ”Jeg har bare positive erfaringer med politiråd. Endelig et forum, der en kan utveksle informasjon, som gjør at en kan gjøre en best mulig jobb for publikum/kommune”.

Betydningen av kommunikasjon på ledernivå ble vektlagt. Slik uttrykte en det: ”[Det] oppleves som et positivt fora hvor informasjon og meningsutveksling foretas direkte til politisk og administrativ ledelse i kommunen”.

Mens politirådmøtet må betraktes som den formelle arenaen i samarbeidet er det en implisitt forventning at samarbeidet også skal bidra til en større grad av kontakt mellom politi og kommune, utover selve politirådmøtet. Totalt 71 prosent var enige (41 prosent) eller delvis (30 prosent) enige i utsagnet ”Politirådet bidrar til hyppigere kontakt mellom kommune og politi”. I kommentarene kom det til uttrykk at terskelen for å ta kontakt med kommunen var blitt lavere og at kommunen var blitt mer tilgjengelig.

Politirådsamarbeidet har ført til ”styrket informasjon og kontakt på ledernivå mellom kommune og politi”, skrev en respondent. Andre kommentarer var; ”bedre kjennskap til personene i organisasjonen gjør det lettere å ta kontakt ved behov”, ”Vårt politiråd knytter kontakter (lett å ta en tlf) ...”, eller ”Politirådet er brukt til å knytte gode kontakter i kommunen”. En respondent la vekt på betydningen det hadde, at det var blitt mer kontakt mellom politi og kommune. ”Tettere samarbeid mellom kommunene og politiet. Dette videreføres i den daglige tjenesten, hvor gjensidige avklaringer blir gjort løpende”.

Mer enn fire av fem (82 prosent) opplevde altså at informasjonsflyten var blitt bedre og en stor andel, 71 prosent, opplevde at politi og kommune hadde mer kontakt med hverandre nå enn tidligere. Det formelle samarbeidet fører til en større grad av uformell kontakt. Dette er tydelige resultater. Kommentarene til slutt i spørreskjemaet gir imidlertid innblikk i at informasjonsutvekslingen ikke alltid oppfattes å være så gjensidig. Flere respondenter pekte på at de opplevde at de (politiet) preget agendaen og var premissleverandøren i samarbeidet. En skrev: ”Mye ensidig informasjon fra politiet til kommunen, for lite gjensidig informasjonsutveksling og problemanalyse”. Andre kommentarer var: ”Det er stort sett politiet som rapporterer og

kommunen lytter og følger opp enkeltsaker” og ”Savner at kommunen er mer engasjert i hvordan de ønsker å benytte seg av sitt lokale politi mht innspill og prioriteringer”.

Enkelte uttrykte en bekymring for ensidigheten. *”Politiet bidrar med mest opplysning i våre møter og dette kan på sikt føre til at politiet ”underholder” på møtene”.* En annen skrev: *”Jeg synes at sakene i politirådene i det store og hele blir saker som politiet bringer til torgs, og at politiet informerer og orienterer kommunen om politisaker. Jeg kunne i større grad ønsket meg at kommunene hadde egne saker å bringe inn i politirådene”.*

I kommentarene vist til over kommer det til uttrykk at politiet opplevde å være den som preget agendaen og bidro til en skjevhet og ubalanse i samarbeidet. Det blir etterlyst større engasjement fra kommunen. Spørsmål om *definisjonsmakt*, det vil si den som er i posisjon til å sette premisser for samarbeidet (Gundhus m.fl. 2008:116) er noe som gjerne gis oppmerksomhet i studier av samarbeidsrelasjoner. Selv om oppfatningene som kommer til uttrykk her ikke er representative for populasjonen, er dette noe en må være oppmerksom på.

Taushetsplikt i samarbeidet

Taushetsplikt beskrives gjerne som en kommunikasjonshindring i samarbeid mellom etater. Offentlige etater er i stor grad underlagt taushetsplikt ved lov. I og med at det også er forskjeller mellom etatene når det gjelder hvor absolutt plikten er, er dette noe som kan være et problem og ha negativ innvirkning på samarbeidet. Manglende adgang til å gi opplysninger kan oppfattes som manglene vilje (Gundhus m.fl. 2008:116).

Svarfordelingen på utsagnet *”Taushetsplikten er ikke et hinder for samarbeidet”* tyder på at taushetsplikt i svært liten grad oppleves som et problem eller en hindring i politirådsarbeidet. Hele 80 prosent, derav 46 prosent helt enige og 34 prosent delvis enige, mente at taushetsplikt ikke var noe hinder. Bare sju prosent (to prosent uenige og fem prosent delvis uenige) opplevde taushetsplikt som en hindring. 11 prosent hadde ingen oppfatning om det.

Tatt i betraktning at politirådet er forankret ”høyt oppe”, på ledelsesnivå i politi og kommune, og at politiråd er (skal være) et samarbeidsforum på strategisk nivå, er resultatet likevel ikke så overraskende. Rundskriv om politiråd (POD 200b:2) sier: *”Formålet med samarbeidet vil være å utveksle informasjon, etablere felles problemforståelse og få kunnskap som er av strategisk betydning i forhold til de prioriteringer og beslutninger som må foretas innenfor den enkelte sektor”.* I og med at det er i enkeltsaker først og fremst at taushetsplikten er begrensende oppfattes ikke dette som et problem for politirådene.

Samtidig fremgår av kommentarene at flere politiråd hadde jobbet bevisst med å unngå at taushetsplikt ble et problem i samarbeidet. Flere respondenter viste at politirådet hadde hatt dette på agendaen. En respondent skrev:

”I alle møter blir forholdet til begrepet taushetsplikt omerindret som en påminnelse om at den skal brukes på en positiv måte til det beste for brukerne av både politiets og kommunens tjenester. Årsaken til at dette omerindres er at begge parter er beviste på at den kan legge

begrensinger på det tverretatlige samarbeidet. Man skal forholde seg til det formelle, men som nevnt på en positiv måte. Den beste effekten samarbeidet har er ett godt tverretatlig arbeid”.

En respondent beskrev hvordan problemet med taushetsplikt var blitt forbedret gjennom samarbeidet: *”Politirådsamarbeidet har medført stor åpenhet mellom de ulike samarbeidspartnere. Tidligere var samarbeidet sterkt hemmet pga henvisning til egen taushetsplikt (spesielt barnevernet) for å gi opplysninger i felles møter. I dag eksisterer ikke problematikken.”*

Tre som beskrev problemet med taushetsplikt pekte på egne erfaringer knyttet til bestemte forhold. En pekte på problemet knyttet til saker. *”Enkelte ganger har taushetsplikt eller usikkerhet om taushetsplikt hemmet behandling av saker”.* En annen viste at problemet kunne være knyttet til en enkeltperson, eller deltager i samarbeidet. *”Eneste problem er samarbeid med helsesøster. Her er dennes taushetsplikt en stor hemske for ethvert samarbeid”.* En tredje beskrev taushetsproblematikk knyttet til å være et lite samfunn. *”Taushetsplikten gir utfordringer i det tverrfaglige samarbeidet! Kanskje spesielt i småsamfunn der alle mer eller mindre kjenner alle”.*

Kunnskapsforankring og kunnskapsgrunnlag

Politiets kriminalitetsforebyggende arbeid skal være kunnskapsbasert og målrettet. *”Styrket kunnskap om kriminalitet, de individene den involverer og det samfunnet den skjer i, øker mulighetene til å forebygge kriminalitet.”* (Prop.1 S (2011-2012):99). Gjennom politirådsarbeid forutsettes det videre at kunnskapsgrunnlaget om kriminalitet styrkes. Politiråd skal *”sikre utveksling av kunnskap og erfaring mellom politi og kommune.”* (Prop.1S (2011-2012):99).

Respondentene ble bedt om å ta stilling til ulike utsagn om kunnskap. Noen utsagn dreide seg om hvorvidt politirådsarbeidet bidro til større grad av kunnskap. Svarfordelingen på disse utsagnene viser at politilederne i stor grad opplevde at politirådet bidro til større felles kunnskap. Særlig gjaldt det utsagnet *”Politirådet bidrar til kunnskap om politiets og kommunens organisering”.* Totalt 84 prosent var enige (54 prosent) eller delvis enige (30 prosent) i dette utsagnet. Det var også en stor overvekt, totalt 80 prosent, av respondentene som var enige (44 prosent) og delvis enige (36 prosent) i at *”Politirådet bidrar til større felles kunnskap om lokalsamfunnet”.* Andelen enige/delvis enige ble redusert til 71 prosent (34 prosent enige og 36 prosent delvis enige) når det gjaldt utsagnet *”Politirådet bidrar til større felles kunnskap om årsaker til kriminalitet”.* Det var likevel også her en klar overvekt av positive svar.

Svarfordelingene på de ulike utsagnene viste at politilederne opplevde at politirådsarbeidet bidro til å styrke kunnskapsgrunnlaget på flere områder. Særlig gjaldt det kunnskap om politiets og kommunens organisering, men også i stor grad kunnskap om lokalsamfunnet og om årsaker til kriminalitet.

Med utsagnet *”Politirådet bidrar til å utvikle felles problemforståelse ut fra kunnskap”* var det ønskelig å få en pekepinn på hvorvidt kunnskapen faktisk bidro til å etablere felles problemforståelse. Dette fremheves som et viktig fundament i politirådsarbeidet (Justis- og politidepartementet 2009). Felles plattform regnes også generelt som et viktig suksesskriterium i tverretatlig samarbeid (Gundhus m.fl. 2008:116).

Svarfordelingene viste at en stor overvekt av respondentene, totalt 81 prosent, var helt eller delvis enige (henholdsvis 42 og 37 prosent) i at samarbeidet bidro til å etablere felles problemforståelse ut fra kunnskap.

Gevinstene med gjensidig kunnskapsdeling blir fremhevet i flere kommentarer. En kommentar var: ”*Politi får gitt kommuneledelsen informasjon om kriminaliteten lokalt og om det er tiltak kommunen kan iverksette for å møte denne. Politiet får (videre) informasjon fra kommunen om forhold og utviklingstrekk som de har kunnskap om som kan rettes opp ved forebyggende politiarbeid. Felles fokus for å fremme trygghetsfølelsen til folk*”. En annen kommentar var: ”*I sum har politirådet ført til bedre samarbeid kommune/politi som gjensidig har gitt bedre kunnskap om problemene. Kommunen har satt inn tiltak og politiet har utnyttet ressursene på en bedre måte*”.

En respondent skrev om potensialet som lå i å utnytte kunnskapen bedre. ”*Strategiske analyser og kunnskap i forhold til de utfordringer vi har kan gi oss en ny effekt opp mot kriminalitet, uønskede sosiale forhold og publikums trygghet*”. En annen respondent beskrev kunnskapens betydning i sammenheng med nye betingelser for politiarbeidet. ”*Tidligere hadde politiet en helt annen lokalkunnskap. Når vi var tilstede kvelder/netter/helger var vi kunnskapsbanken. I dagens politisituasjon er vi på en helt annen måte avhengige av samarbeid med barnevern/skoler/helse/NAV/organisasjoner og egen etterretning*”.

Når det gjaldt spørsmål om hvilke kilder til kunnskap politirådene anvendte var det trukket ut noen aktuelle kategorier i spørreskjemaet. *Politidistriktets kriminalitetsanalyse* var en kategori, *lokale statistikk og spørreundersøkelser* en annen. Svarfordelingene på disse spørsmålene var veldig like. To tredeler (66 prosent) av respondentene svarte ja på spørsmålet; ”*Blir politidistriktets kriminalitetsanalyse presentert i politirådet*” og på spørsmålet ”*Blir statistikk og spørreundersøkelser om lokale forhold benyttet*” (67 prosent)⁸.

Det fremgikk at 35 prosent av politirådene hadde initiert kunnskapsutvikling, bestilt analyser kartlegginger og undersøkelser. Videre fremgikk at politirådene sjelden, kun syv prosent, hadde utarbeidet felles analyser.

Når politirådene inviterte fagfolk eller representanter for organisasjoner inn på enkeltmøter, noe som fremgikk å være ganske vanlig (se kap. 3.1), må dette oppfattes å ha sammenheng med ønske om å innhente en større grad av kunnskap på ulike områder. De inviterte må betraktes som viktige kunnskapskilder for politirådene.

Lokalsamfunnets problemer

Politirådet skal ”*omsatte kunnskap om lokale problemer til en samordnet innsats*” (POD 2007, Jf. St.prp. nr. 1 (2006-2007:14:15). Oppfatningen er at kriminalitetsforebygging best kan gjøres lokalt, der man står nærest problemene og kjenner de lokale forholdene. Det er derfor viktig at politirådet evner å identifisere og synliggjøre lokale problemer og å ta tak i disse.

⁸ Utsagnene har litt ulik utforming.

Totalt 85 prosent var enige (47 prosent) og delvis enige (38 prosent) i utsagnet ”*Politirådet bidrar til å synliggjøre/identifisere lokale problemer*”. Fem prosent var uenige og ni prosent visste ikke, eller hadde ingen oppfatning om det. Når det gjaldt utsagnet ”*Politirådet tar tak i de vesentlige problemer i lokalsamfunnet*” var det langt færre som var enige. Totalt var 68 prosent enige (hvorav 25 prosent enige og 43 prosent delvis enige). 13 prosent var helt eller delvis uenig og 19 prosent svarte ”verken eller” eller ”vet ikke”.

Når man ser disse to utsagnene i sammenheng fremgår altså at langt flere mener politirådet bidrar til å synliggjøre og avdekke lokale problemer enn at de tar tak i de vesentlige problemer i lokalsamfunnet. Det siste av disse utsagnene var, med en andel enige/delvis enige på 59 prosent, det utsagnet som hadde lavest score av samtlige i studien. Totalt 41 prosent var altså enten uenige i eller hadde ingen oppfatning av om politirådet tok tak i de vesentlige problemer i lokalsamfunnet.

Umiddelbart fremstår resultatet som lite tilfredsstillende. Slik utsagnet er stillet gir det imidlertid grunnlag for flere tolkningsmuligheter. Det *kan* være uttrykk for en frustrasjon hos politilederne over at politirådsamarbeidet ikke strekker til, at politirådet er lite handlekraftig, eller at det er for liten fokus på å synliggjøre årsakene og/eller å gjøre noe med dem. Det foreligger kanskje en forventning blant politiledere om at kommunen i større grad gjør noe med årsakene til kriminalitet. Det siste i lys av oppfatningen: ”*Politiet håndterer ofte symptomer, mens bakenforliggende årsaker primært kan løses av kommunen. Kommunal deltagelse er derfor viktig, ikke minst for politiet*” (POD 2007, jf. St.prp. nr. 1 (2006-2007)). Politilederne kan oppleve at de har et annet syn (enn kommunen) på hva som er vesentlige problemer i lokalsamfunnet og dermed mene at politirådet ikke tar tak i de ”riktige” (de vesentlige) problemene.

Samtidig kan det være at politilederne gir et ærlig svar på hva de oppfatter å ligge utenfor politirådets mandat, at vesentlige problemer i lokalsamfunnet er noe grunnleggende samfunnsmessig som politirådet ikke er ment å ”ta tak i”. I seg selv er det altså ikke opplagt at den relativt store andelen uenige her er uttrykk for en negativ oppfatning. Her er det behov for nærmere avklaring.

Lokalt forankret politi

Ideallet ‘lokalt forankret politi’ blir vektlagt i de politiske dokumenter og det er en uttrykt forventning at politirådsamarbeidet skal bidra til målet om lokalt forankret politi Prop. 1S (2011-2012):99). Hva som legges i begrepet lokalt forankret er ikke tydelig definert⁹. Det synes å hvile på ulike komponenter, der samarbeidet med kommunen (lokalt selvstyre) er en viktig forutsetning.

⁹ St.meld. nr. 42 (2004-2005) beskriver det noe nærmere. Det legges vekt på politiets samspill med publikum. Dette skal bidra til kunnskapsstyrt og aktiv forebyggende tjeneste, til at publikum bistår politi med kunnskap om kriminaliteten. Samtidig forventes at med publikums økte kunnskap om politiets prioriteringer og ressursituasjon lokalt skal bidra til å redusere misnøye og øke tillit. Det blir lagt vekt på en aktiv anvendelse av brukerundersøkelser. Styrket forhold mellom politi – kommune omtales videre som en viktig forutsetning for ’lokalt forankret politi’. Et nærmere samarbeid med kommunen skal bidra til en større forståelse for lokalsamfunnets behov. Politiråd skal sikre nærhet til lokalt selvstyre.

Det er tidligere vist at politilederne oppfatter at politirådet har bidratt til økt kontakt og styrket samarbeid mellom politi og kommune og at kommunen i større grad tar ansvar for og er involvert i kriminalitetsforebyggende arbeid. Det fremgår også at andre aktører i lokalsamfunnet involveres i samarbeidet, enten som faste representanter eller inviterte. Slik kan politirådet oppfattes å bidra til en bredere og mer aktiv lokal kriminalitetsforebygging. Politirådsamarbeid bidrar til større grad av kunnskap om lokalsamfunnet og til synliggjøring av lokale problemer, slik evalueringen viser. Selv om det ikke er like entydig resultater hva gjelder samarbeidets evne til å ta tak i vesentlige problemer, peker flere forhold på at politirådordningen bidrar til noe av målsettingen om lokalt forankret politi. Politirådet synes å bidra til å styrke dialog og samarbeidsflate mellom politiet, lokale myndigheter og andre aktører i lokalsamfunnet.

Resultater, effekter og tiltak

Evalueringskriteriene, fundamentert i politiske målsettinger for politiråd, rettes i liten grad mot resultater og effekter av samarbeidet. Kriminalitetsforebygging og ”trygghet og trivsel” (jf rundskriv, POD 2007:1), de overordnede målsettinger for ordningen, er vanskelig å måle. Forebygging dreier seg om å hindre noe i å oppstå. Resultater oppnås over tid og ofte på lengre sikt og er heller ikke lett å isolere. Gevinstene kan fremtre andre steder enn der kostnadene påløper og er gjerne spredt over mange sektorer (Departementene 2009)¹⁰. Det kan legges til at generelle kriterier for måling av lokal forebygging vil være lite egnet.

I denne første evalueringen er det heller fokus på hvordan ordningen implementeres lokalt og hvordan tanke settet rundt politiråd får forankring (jf. Evalueringskriteriene). Å styrke samarbeidet mellom politi og kommune kan her indirekte ses som resultatmål, likeledes forbedret informasjonsflyt, styrket kunnskapsgrunnlag, klarere ansvarsforhold og lokal forankring. I tråd med de overordnede målsettinger for politirådordningen er dette viktige forutsetninger. Det legges vekt på å styrke dialogen og samhandlingen på strategisk nivå mellom politi og kommune. For å sammenligne med SLT-modellen i dette tilfelle, har denne samarbeidsmodellen en tydeligere forankring til praksisplan og med fokus på tiltakene, noe som fremgår direkte av navnet på modellen (Samordning av lokale kriminalitetsforebyggende tiltak). Med Politiråd er det først og fremst fokus på hvordan ordningen skal bidra til felles planer og prioriteringer og en helhetlig tankegang, fremfor tiltak.

Noen utsagn i spørreskjemaet ble imidlertid formulert for å kunne få et inntrykk av hvordan politirådsamarbeidet fremtrer og har betydning for lokalsamfunnets innbyggere. Det ene utsagnet var ”*Politirådet bidrar positivt til målsettingen om trygghet i lokalsamfunnet*”. Totalt 78 prosent av respondentene var enige (36 prosent) eller delvis enige (42 prosent) i at politirådet bidro til trygghet i lokalsamfunnet. 17 prosent svarte ”verken eller” eller ”vet ikke” og fire prosent var uenige i påstanden.

En mer hensiktsmessig koordinering mellom etatene er noe som implisitt følger av målsettingene for samarbeidet. Totalt 74 prosent av respondentene var helt enige (40 prosent) og delvis enige (34 prosent) i utsagnet ”*Politirådet bidrar til en mer hensiktsmessig koordinering mellom kommune og politi*”. 16 prosent svarte ”verken eller” og åtte prosent var uenige eller delvis uenige.

¹⁰ Regjeringens strategi for forebygging. Fellesskap – trygghet - utjevning

I kommentarer som er vist til tidligere er det eksempler på at politirådene har jobbet med koordinering av strategier og planer. Det blir videre vist til at politirådene har koordinert sine aktiviteter ved konkrete ressurskrevende begivenheter eller hendelser. En respondent var tydelig på at samarbeidet førte til et bedre og mer helhetlig tilbud overfor kommunens innbyggere, eller brukerne.

”Kortere avstand mellom de ulike kontorer vi samarbeider med. Økt samarbeid mellom kommunens seksjoner. Bedre forståelse for hverandres utfordringer. Økt publikumsservice innen noen saksområder - eks. skatteinnkrever. Bidrar til tverretatlig saksbehandling opp mot enkeltindivider. Motvirke at en enkeltperson må besøke mange kontorer for å få løst sitt problem. Det er nå et godt tverretatlig samarbeid med eksempelvis, skole, rus, bolig og eiendom, sosialktr. Flyktningktr., barnevern, kommunekasserer, husbankens rep. og NAV”.

Når det gjaldt utsagnet *”Politirådet bidrar til å iverksette tiltak og strategier”* var 69 prosent enige (28 prosent) eller delvis enige (41 prosent). 23 prosent svarte *”verken eller”* eller *”vet ikke”* og 12 prosent var helt eller delvis uenige i utsagnet. Selv om en klar overvekt mente at politirådet bidro til å iverksette strategier og tiltak, var altså nær en tredel uenig eller hadde ingen oppfatning av det. Dette er slik et resultat som skiller seg noe ut fra de fleste øvrige og som kan indikere et forbedringspotensiale.

Noen respondenter viste i kommentarene til at det var et problem å få iverksatt tiltak. Det ble forklart på ulike måter. Noen pekte på ressursmessige begrensninger. *”Svak kommuneøkonomi medfører at enkelte tiltak tek tid å gjennomføre, likeins står politiet sin personellsituasjon/driftsbudsjett ikkje i forhold til ynskt kapasitet når det gjeld kriminalitetsforebygging”*. En annen kommentar av det samme er: *”Samarbeid kommune-politi fungerer godt. En utfordring er ressurser og vår mulighet til å følge opp problemområdene som tas opp i rådet”*.

Manglende budsjettmidler sammen med avhengigheten til politiske vedtak blir pekt på i denne kommentaren. *”Problemet er at politirådet ikke har budsjettmidler til å gjennomføre tiltak. Man blir i flere sakstyper et rådgivende organ som er avhengig av politiske og/eller administrative vedtak i kommunen i ettertid”*.

I andre kommentarer blir det pekt på svakheter ved selve samarbeidet. Noen pekte på at problemet med å få iverksatt tiltak hang sammen med en manglende plan for iverksettelse: *”Det er ikke beskrevet konkret hvilke tiltak som skal gjennomføres, når de skal gjennomføres eller hvem som har ansvaret”*. En illustrerte hvordan bestemte forhold forstyrret og tok fokus bort fra hva de oppnådde. *”Ideen er god og viljen er til stede, men handlekraft - fra alle aktører er utfordringen. Politiets nedbemanning tar fokus fra mål og intensjon.”*

Den mest typiske oppfatningen hos respondentene synes imidlertid å være at politirådsamarbeidet gjorde det lettere å iverksette tiltak og strategier. Når tiltak blir fulgt opp og rapportert på i møter forpliktes partene, ble det vist til. Andre la vekt på at det gjennom et større kunnskapsgrunnlag var enklere å igangsette tiltak. *”I sum har politirådet ført til bedre samarbeid kommune/politi, som gjensidig har gitt bedre kunnskap om problemene og kommunen har satt inn tiltak og politiet har utnyttet resursene på en bedre måte”*. En respondent skrev at deres politiråd hadde utarbeidet en egen tiltaksplan på bakgrunn av kunnskapen om de lokale utfordringer.

Enkelte viste til konkrete resultater: "... da dette ble tatt opp i politirådet førte dette til at både kommune og lokalt politi satte i verk tiltak, som igjen førte til sterk reduksjon i antall voldssaker", skrev en. En annen skrev: "Lensmannskontoret har fått langt bedre resultatoppnåelse, samt et publikum, som mener noe om sitt lensmannskontor og som ønsker å påvike til lensmannskontorets måloppnåelse".

Det ble gjerne vist til igangsatte tiltak og strategier i kommentarene. Tiltakene som ble nevnt kan grovt sorteres som situasjonelle tiltak, tiltak som gjaldt etablering eller drift av ordninger/tilbud og tiltak som gjaldt felles planer og strategier.

De situasjonelle tiltakene dreide seg om konkrete tiltak. Av disse var belysning av problemutsatte områder og kameraovervåkning noe som ofte ble vist til. Andre tiltak av denne typen var utplassering av bord og benker, vedlikehold/fornyng av skatebordrampe, eller sikring av bygg. En respondent beskrev at politirådet hadde igangsatt "samarbeid om skilting, hvordan brøyting skal skje - ikke legge snø som hemmer sikten. Små, men nyttige ting". Mange situasjonelle tiltak var ellers knyttet til uteliv. Eksempler på dette var skjenketillatelse, skjenkekontroll og reduksjon av skjenketider, og tiltaket "hjem for en femtilapp", som en viste til.

Andre tiltak var knyttet til *etablering, drift eller utvidelse av ordninger eller tilbud*.

Aktivitetstilbud ble ofte referert, eller barne- og ungdomsrettede tiltak generelt. Eksempler på dette var etablering av ungdomsklubb, ferietilbud for barn og unge, jentegruppe (for jenter i alderen 14-17 år i risikozonen), ungdomsgruppe (med fokus på egen seksualitet, rus og holdninger), ungdomskontakt i sentrum, ungdomshelsestasjon, tiltak for foreldreinvolvering i ungdomsklubb. Natteravnordning var noe som ble nevnt av flere. En respondent viste til "Opprettelse av ordning med dagravn, som første overhodet i Norge". Det finns også andre eksempler på at politirådene hadde bidratt til etablering av nye fora. Et politiråd samarbeidet om etablering av lokalt miljøforum, et annet hadde igangsatt ungdommens kommunestyre. En respondent viste til at politirådet hadde iverksatt tiltaket "isbanekjøring, initiert av lokal ungdom, tilrettelagt av kommunen med bistand fra politiet".

En tredje form for tiltak er de mer overordnede tiltak, i form av *felles planer og strategier*. Arbeid med felles *beredskapsplaner* ble ofte vist til, enten det dreide seg om etablering av eller revidering av eksisterende beredskapsplaner. Beredskapsplan redningstjeneste, beredskapsplan mot terror, kommunal kriseberedskap, beredskapsplan trafikk, beredskap kriseteam og "Felles avklaring om hvem gjør hva i krisesituasjoner" var eksempler som ble vist til. *Annen type planarbeid* som ble nevnt var trafikksikkerhetsplaner, ruspolitisk handlingsplan, reguleringsplaner, planverk for etablering av vanskeligstilte i kommunen, felles tverretatlig tiltaksplan for ungdom i faresonen. En respondent skrev at politirådet hadde utarbeidet en egen tiltaksplan på bakgrunn av de lokale utfordringer politirådet hadde identifisert. Revidering av politivedtekter var noe som mange politiråd hadde hatt på agendaen. En respondent skrev at politirådet hadde revidert og synkronisert politivedtektene i 4 kommuner.

3.4 Betydningen av ulike bakgrunnsvariabler

Kommunestørrelse og enkle/sammensatte politiråd

Et tydelig funn i evalueringen er at respondenter tilhørende større kommuner gjennomgående er mer tilfreds med samarbeidet enn de som representerer mindre kommuner. Respondentene som representerte de største kommunene ga de mest positive svarene, deretter fulgte de mellomstore og de små. Når det for eksempel gjaldt spørsmålet *”Hvor tilfreds er du alt i alt med politirådet som samarbeidsform mellom kommune og politi”* svarte 86 prosent av respondentene fra de største kommunene at de var tilfredse/meget tilfredse, mot tilsvarende 70 prosent av de som representerte de minste kommunene. Samtidig hadde sammensatte politiråd (bestående av flere enn en kommune) gjennomgående en større andel positive svar enn enkle politiråd (med en kommune).

Hva dette skyldes gir ikke evalueringen svar på. Men kommentarene kan gi noen indikasjoner. Det kan være at de som representerer små oversiktlige kommuner i større grad føler at de har den nødvendige kunnskap, at utfordringene ikke oppleves å være store og at politirådsarbeidet slik ikke oppfattes å være så nødvendig. En lensmann i en liten kommune ga uttrykk for dette. *”Kommunen er liten, ca 1350 innbyggere. Lensmannskontoret har 3 ansatte hvorav 2 politi. Jeg har vært lensmann i 16 år. Kriminaliteten er så lav at statistisk materiale ikke alltid egner seg for situasjonsanalyse”*. En annen kommentar var: *”Vi er en liten kommune som kanskje ikke har de store utfordringene, men jeg tror også at politisk ledelse/rådmann ikke ser verdien i et politiråd”*.

Lensmann og kommuneledelse i mindre kommuner vil også oftest ha andre arenaer der de møtes, slik at det ikke på samme måte oppleves å være behov for å formalisere samarbeidet. Dette ble tydelig uttrykt av en lensmann som forklarte hvorfor det ikke var etablert politiråd i kommunen¹¹: *”Ordfører og jeg treffes og vi drikker kaffi sammen på rådhuset en dag i måneden. Utover det er det ikke behov for samarbeid.”*

I større kommuner vil det nødvendigvis være et større informasjons- og kunnskapsbehov og kunnskapen kan være mer oppsplittet. Samtidig kan det være få andre arenaer, enn i politirådet, der politilederen møter kommuneledelse. Det formaliserte samarbeidet blir slik mer avgjørende.

I en kommentar blir det nettopp vektlagt at det ikke kan være de samme generelle kravene til politirådenes form og innhold uavhengig av kommunens størrelse. *”Politråd er positivt, men må ikke ha samme krav om du er i en liten eller stor kommune. Den lokale politileder og lokal ordfører må bli hørt i forhold til hvor ofte, størrelse på rådet og rådets innhold”*.

Et annet forhold som også kan spille inn er at samarbeidet med større kommuner og med flere kommuner trolig vil være mer formelt. Følgelig vil det også kunne preges av en større grad av profesjonalitet, mer avklarte forventninger og tydeligere rolleforståelse. I den grad dette bidrar til å ”skjerpe” deltagerne og gjøre de mer fokusert på hva de skal oppnå, vil dette bidra positivt til samarbeidet.

¹¹ Dette kom frem i rapporteringen fra politidistriktene innledningsvis, der det ble bedt om oversikt over politirådene i politidistriktet.

Politiråd/SLT

Politiledere fra kommuner med SLT-samarbeid var gjennomgående mer positive til politirådsamarbeidet enn de øvrige. På spørsmålet ”Hvor tilfreds er du alt i alt med politirådet som samarbeidsform mellom kommune og politi” svarte 82 prosent av respondentene fra politiråd med SLT at de var tilfredse/meget tilfredse, mot tilsvarende 70 prosent av de med politiråd uten SLT. I noen av kommentarene kom det også til uttrykk at et vellykket politirådsamarbeid hang sammen med at det var SLT fra før av i kommunen.

En kommentar er ”Som min besvarelse redegjør, så er samarbeidet meget bra. Lav terskel for å ta kontakt, og kommunen viser handling ved konkrete problemstillinger. Tror at SLT-samarbeidets gode erfaringer har resultert i at også politirådet fungerer”. I en annen kommentar slås det fast at politirådsamarbeid forutsetter SLT. ”Politiråd er bra, men uten en SLT gruppe som fungerer og samarbeider godt ser jeg ingen vits i dette”. Det kom også frem at politirådsamarbeidet noen steder hadde bidratt til etablering av SLT-samarbeid.

Dette tyder på at SLT-samarbeidet har beredt grunnen for et godt politirådsamarbeid i flere kommuner. Av SLT-evalueringen fremgikk at når politiråd ble innført i kommuner der det var SLT etablert fra før av, ble som regel SLT-arbeidet integrert (Gundhus m.fl 2008:kap. 5). Tilsynelatende viser evalueringen av politirådene at kommuner med etablert SLT-samarbeid fungerer bedre enn de øvrige. Det trenger likevel ikke være SLT-modellen i seg selv som her er avgjørende, men heller at politirådet profiterer på en allerede etablert samarbeidsstruktur. Å etablere en god samarbeidsform tar tid, krever samarbeidskompetanse og aktiv deltagelse fra partene. Når mye av rammene for samarbeid allerede er etablert vil dette fremme politirådet.

Samtidig ble det i kommentarene vist til SLT-samarbeid som ikke fungerte eller ikke hadde prioritet i kommunen.

”Politiråd og SLT-samarbeid har vært en tung og frustrerende materie å jobbe med. Stadige utskiftninger og omorganisering i kommunen. RE-leder i kommunen sa opp prosjektlederen uten å snakke med politirådet. Samarbeidet går bedre nå, men det går tungt. Mye prat, lite blir gjort. Styringsgruppa fungerer bedre nå, en viss stabilitet er etablert. Personlige relasjoner har oppstått, man stoler mer på hverandre. Men møtene er preget av mange forfall. Arbeidsgruppene som skal sette tiltakene ut i praksis fungerer dårlig, mye forfall og mye annet som blir prioritert høyere”.

Som pekt på over er det heller ikke her SLT-modellen i seg selv som er utslagsgivende.

Politirådets virketid

Evalueringen viser at politiledernes oppfatning av politirådsamarbeidet hang sammen med hvor lenge samarbeidet hadde eksistert. Når man sammenligner svarene fra de som representerte nyetablerte politiråd, etablert i 2010 og 2011, og de som hadde lengre virketid var dette tydelig. På spørsmålet ”Hvor tilfreds er du alt i alt med politirådet som samarbeidsform mellom kommune og politi” svarte henholdsvis 65 prosent og 79 av respondentene at de var tilfredse/meget tilfredse. Respondentene med kort samarbeidshistorikk vil nødvendigvis ha vanskelig for å svare

på enkelte spørsmål, noe som også ble kommentert: ”*Politirådet i min kommune er nok så nystarta og det er difor avgrensa med røynsler i det formaliserte samarbeidet så langt*”.

Respondenter med politiråd som har fungert i lengre tid er gjennomgående mer positive enn de øvrige. Dette underbygger at det tar tid å bygge opp et samarbeid. Funnene over, om forholdet mellom SLT og politiråd, viser trolig en side av det samme. Politiråd i ’SLT-kommuner’ har lengre samarbeidshistorikk.

3.5 Det som hemmer og fremmer samarbeidet

Avslutningsvis i spørreskjemaet var det som nevnt mulighet for å komme med positive og negative kommentarer til politirådsamarbeidet. Kommentarfeltet ble brukt flittig. Noen av kommentarene er trukket frem ulike steder i rapporten. Erfaringene som deles gir viktig innblikk i hva som oppleves å fremme eller hemme samarbeidet. Under er enkelterfaringene sortert i forhold til hva som oppleves å være de mer overordnede temaer.

Formalisering

Formalisering er et viktig og avgjørende moment i forhold til hvor vellykket/lite vellykket samarbeidet oppfattes å være. Med formalisering siktes det til: klart mandat, fast møtstruktur, agenda og deltagelse. Det har gjerne vært en form for samarbeid mellom politi og kommune før politiråd ble etablert. Men i kommentarene vektlegges at formaliseringen som politirådsamarbeidet innebærer har en viktig betydning. Formaliseringen brakte det tidligere uformelle samarbeidet opp et nivå, slik en beskrev det. En annen kommentar er:

”Selv om det også tidligere har vært et godt samarbeid mellom kommunene og lensmannskontoret lokalt, har politirådet bidratt til en formalisering og større kontakthypighet”. En tredje kommentar er: *”Dialogen kommune/politi er blitt bedre og strukturert når samarbeidet er formalisert. Det forplikter begge parter når tiltak må følges opp og rapporteres på i møter”.*

Gjennom formaliseringen etableres *rammebetingelser og struktur* for samarbeidet. I kommentarene er dette beskrevet på forskjellige måter. Tilsvarende blir fravær av rammer og struktur pekt på som et problem: *”[Det] burde i større grad vært en tydelig agenda på forhånd, på hva hvert enkelt møte skal innholde”.* Andre kommentarer var: *Kommunen følger ikke opp avtalen knyttet til pålagte møter. Politiet må "mase" seg til møter. Kommunen har ikke saksliste og ingen agenda”* og *”Jeg føler at vi ikke har kommet godt nok i gang med politirådet. Vi har ikke god nok kontinuitet og struktur på samarbeidet og møtene”.*

Formaliseringen tydeliggjør *gjensidige forpliktelser og forventninger* og skaper *forutsigbarhet*. En oppsummerte slik: *”[Et] positivt og forpliktende samarbeid. Møtene er satt opp i god tid, og det forplikter å møte forberedt”.*

Kontinuitet

En annen viktig faktor som implisitt følger av formaliseringen, men som også kan påpekes spesielt, er *kontinuitet*. Det må være *en sammenheng* i hvem som deltar (faste deltagere), i hvilke temaer/saker som tas opp i møtene og hvordan disse følges opp.

Manglende kontinuitet, gjennom stor utskifting var noe av det som ble trukket frem som hindring i samarbeidet: *”På tross av gode målsettinger og godt samarbeidsklima mellom ordfører, lensmann og rådmann har det blitt for liten kontinuitet i møteinnkallinger med mer. Flere rådmannsskifter har nok påvirket i negativ grad”*.

Forankring

At samarbeidet har forankring i organisasjonene er et vesentlig suksesskriterium i tverretattlig samarbeid. (Gundhus m.fl. 2008:38). I kommentarene fra respondentene er dette også noe som indirekte eller direkte blir trukket frem. Det blir pekt på betydningen av at politirådsarbeidet er forankret ”høyt oppe”, på ledelsesnivå i politi og kommune. Dette gir støtte og legitimitet. *”Det [politirådet] gir det forebyggende arbeidet en sterk forankring, og etatslederne føler at toppledelsen i kommune og politi gir dem støtte i arbeidet”*.

Det pekes også på at det er lettere å koordinere seg og å få iverksatt tiltak når noe er forankret hos ledelsen. En kommentar er *”Vi har funnet en stil hvor vi kan ta tak i ting og på grunn av at det er høyt forankret skjer det noe i de sakene som blir tatt opp”*. En annen kommentar: *”Politiråd er meget godt som litt strategisk arena, og informasjonskanal, samt at utførelsen igjen av tiltak lettes betydelig da folk med beslutningsmyndighet allerede vil være informert”*.

Klart definerte målsettinger

Felles målsettinger trekkes frem som en vesentlig forutsetning i tverretattlig samarbeid (Gundhus m.fl. 2008:38). Evalueringen viste at en stor andel av respondentene opplevde at politirådsarbeidet bidro til å etablere felles problemforståelse. I og med at det har vært liten grad av direkte føringer for politirådsarbeidet og slik en stor grad av lokalt handlingsrom, har politirådene selv kunnet definere lokale fokusområder og målsettinger. Dette fremstår å være en viktig bakgrunn for de gjennomgående positive oppfatningene blant politilederne.

Betydningen av felles fokus, strategier og mål ble fremhevet i kommentarene. Noen av de generelle kommentarene til samarbeidet var: *”Felles strategi - arbeide mot eit felles mål”*, *”Felles fokus. Sammen så setter vi fokus på problematikk som vi sammen kan løse”*, *”felles fokus for å fremme trygghetsfølelsen til folk”*, eller *”en svært viktig arena for samarbeid og et felles mål om tryggest mulig lokalsamfunn”*.

En mer utførlig kommentar er denne: *”Min erfaring fra et dynamisk politiråd er veldig positivt ved at vi kan samarbeide om utfordringer vi har felles eierskap til og utvikle felles strategier der vi bidrar med ressurser sammen i en helhetlig målrettet aktivitet”*.

Tilsvarende vises det i noen negative kommentarer til svakheten ved ikke å være omforent om mål: *”Kommunen er pålagt politiråd uten egentlig å helt skjønne formålet, kommunen er pålagt mange oppgaver og i prioriteringene av disse kommer politirådet litt bak i køen”*.

Det blir også illustrert hvordan bestemte forhold kan ta fokus bort fra målsettingen og vanskeliggjøre samarbeidet. En kommentar var: *”Politirådets intensjon om å utvikle samarbeidet gjennom informasjonsutveksling og avklaring av ansvarsforhold er bra, men ofte munner det hele*

ut i fokus på politiets ressursituasjon og begrensningene dette gir". At temaet politiets organisering har så stor fokus i samarbeidet som det fremgår av evalueringen, er et tydelig uttrykk for at dette oppleves som vesentlig. Samtidig er det tydelig at det kan forvanske samarbeidet.

En kommentar indikerer at dette er dilemma for politilederen: "Politiarbeidet på sin side blir mer sentralisert, mindre politi tilgjengelig lokalt på ubekvem arbeidstid (kveld/natt/helger/høgtidsdager/ferier) dvs. når behovet er størst. Men jeg ser og er lojal mot helhetstanken og helhetshandling".

Politiets tilstedeværelse, bemanning og ressursituasjon lokalt har en klar relevans i forhold til målsettingen om kriminalitetsforebygging og trygghet. Det fremstår imidlertid her at disse temaene noen steder står i veien for et konstruktivt samarbeid. Det synes å være et potensiale i å tydeliggjøre målsettinger og gjøre de klart definerte ut i fra synliggjorde lokale utfordringene.

Tillitt, åpenhet og god kjemi

Betydningen av det uformelle og relasjonelle blir understreket i kommentarene på samme måte som betydningen av det formelle; rammer og struktur. Tillitt, åpenhet, god kjemi mellom deltagerne og kunnskap er vesentlig i det tverretatlige samarbeidet, slik også litteratur om samarbeid viser (Gundhus m.fl. 2008:39).

Tillit styrker samarbeidsrelasjonen pekes det på i kommentarene. En kommentar som belyser dette er: *"Etter hvert har tilliten mellom deltagerne blitt mye bedre slik at saker kan diskuteres "åpnere". Noe som medfører at det er lettere å iverksette tiltak"*. En annen kommentar er:

"Som lensmann synes jeg dette har blitt en god samhandlingsarena hvor tillit til hverandre bidrar til åpent å diskutere lokale problemstillinger knyttet til barn og unge, samt andre saker av mer strategisk sammenheng. Jeg mener at dette samarbeidet også bidrar til god samhandling ifm akutte alvorlige hendelser i kommunene. Gjennom det løpende samarbeidet blir man godt kjent med hverandre og i de tilfeller politiet ber om ressurser fra kommunen har lensmannen god kunnskap om kommunens organisering og ressurspersoner".

Større åpenhet og det å bli kjent med hverandre gjør det lettere å ta kontakt for løsningen av de mer "hverdagslige" problemer: *"Politirådmøtene har på en positiv måte styrket samarbeide mellom oss og kommunen. Gjennom å bli bedre kjent, er det enklere å ta opp lokale saker"*. Men også i akutt situasjoner og ved store hendelser har dette stor betydning. En kommentar var *"Meget nyttig fora. Samarbeidet i politirådet har vist seg svært nyttig når vi har hatt store, ressurskrevende hendelser. At man kjenner hverandre har ført til lavere terskel for å ta kontakt når behovet er der"*.

Tilsvarende er manglende tillitt mellom partene et problem i samarbeidsrelasjoner. En politileder beskrev hvordan kunnskap om en eventuell fremtidig nedleggelse av lensmannskontor påvirket relasjonen på en negativ måte. *"Samtidig er det nye vurderinger på gang i resultatreform m.m. Mest sannsynlig kommer nye endringer. Dagens måte å foreta endringer på medfører lett svekket tillitt mellom kommune/politikere og politi"*.

En god samarbeidsrelasjon vil nødvendigvis være personavhengig. Skifte av sentrale deltagerer kan derfor oppleves som å starte på nytt. *”Samarbeidet har endret noe karakter etter skifte av ordfører og rådmann (siste to år) og det er å håpe at det vil ta seg opp igjen til det gode nivået det hadde tidligere”.*

Profesjonalitet

Samtidig som god kjemi mellom deltagerne og betydningen av det relasjonelle blir fremhevet, kan det være grunn til å påpeke betydningen av profesjonalitet og klar rolleforståelse i samarbeidsrelasjonen. Det må skilles mellom rollen som privatperson og rollen som offentlig aktør.

Et funn fra evalueringen er at respondenter som hadde erfaring fra større kommuner og sammensatte politiråd gjennomgående var mer tilfredse med samarbeidet enn de som kom fra mindre kommuner. Dette kan henge sammen med at samarbeidet med større/flere kommuner trolig blir mer formelt enn i de mindre kommunene. En effekt av dette kan være større grad av profesjonalitet, tydeligere avklarte forventninger og rolleforståelse, noe som er vesentlig i denne type samarbeid.

Eierskap, engasjement og gjensidighet

I de positive kommentarene fremgår at det er en virkelig interesse for samarbeid hos begge parter. De positive politilederne beskriver en gjensidighet i samarbeidsrelasjonen. Samtidig er ofte mye av frustrasjonen i de negative kommentarene, hos andre politiledere, knyttet nettopp til dette. I og med at det her bare er politilederen som uttaler seg, er det altså ofte dennes frustrasjon over den andre parts (kommunens) manglende prioritering og engasjement, som kommer til uttrykk.

”Skulle sett at kommunene hadde vist større initiativ til å avholde flere møter i løpet av året. Det virker som at ordførere og rådmenn i for stor grad lar seg påvirke av travle hverdager, og derigjennom bortprioriterer politirådet og dets betydning”.

For lav møtefrekvens, at møter blir avlyst, utsatt og ikke prioritert er noe som går igjen. *”Det største problemet med politiråd er å sette av tid til møtene. Flere avtalte møter med kommunene blir avlyst/utsatt fordi det ikke passer for de kommunale aktørene - eller ikke blir prioritert”.*

At noen politiledere, slik det er pekt på tidligere, opplever at kommunen bidrar mindre til dagsorden og at politiet i stor grad preger den, er uttrykk for noe av det samme. Politilederne gir her uttrykk for at de savner engasjement og jevnbyrdig deltagelse og at dette står i veien for et konstruktivt samarbeid.

Tidsaspektet

Tid er på ulike måter en viktig dimensjon i samarbeidet. For det ene er tidsaspektet viktig i forhold til at det *tar tid å bygge opp* og å få effekter av et samarbeid (Kap. 3.4). Tillitt og godt samarbeidsklima er for eksempel noe av det som krever tid å etablere. For en del var samarbeidet fortsatt relativt nytt og de jobbet med å få det på plass. *”Politirådet er enno i ein slags etableringsfase der me prøver å setja standaren for vår rolle. Me har faste postar på*

programmet, - og vil etter kvart ta tak i nye tema/ problemstillinger og involvere fleire i organisasjonane”.

Tid er et viktig *prioriteringsspørsmål*. Det forutsettes at deltagerne setter av tid til møter, forberedelse og oppfølging av det som er blitt besluttet. Når for eksempel enkelte politiråd bare møtes en gang i året, slik det fremgår av evalueringen, fremstår samarbeidet å ha liten prioritet. *Møtehyppighet* har en viktig betydning i forhold til å holde kontinuitet i samarbeidet.

Samtidig som det synes viktig å påpeke at det må vises tålmodighet, må det altså jobbes aktivt i utviklingen av samarbeidet underveis.

4. Oppsummering og veien videre

Oppsummert viser evalueringen at politilederne gjennomgående er positive til politirådsamarbeidet. De var i høy grad tilfredse med samarbeidet totalt sett og med aktørenes deltagelse. Sett fra politiets ståsted har samarbeidet bidratt til bedre informasjonsflyt mellom de to etatene og til hyppigere kontakt mellom toppledelse i kommune og politi lokalt. Det har videre bidratt til at kommunen i større grad tar ansvar for kriminalitetsforebygging og til en klarere ansvarsdeling mellom politi og kommune. Politirådsamarbeidet ble oppfattet å bidra til styrket kunnskapsgrunnlag, til synliggjøring av de lokale utfordringer og derigjennom til etablering av en felles problemforståelse. Det fremstår å være et potensial hva gjelder å omsette kunnskap om lokale problemer til ”samordnet innsats”, selv om evalueringen i stor grad viser at politirådene jobbet med felles planer og strategier, koordinerte aktiviteter og igangsatte tiltak.

Politirådsamarbeidet synes å bidra til idealet om lokalt forankret politi, i den forstand at politiråd formaliserer og styrker dialog og samarbeidsflate mellom politiet, lokale myndigheter og andre aktører i lokalsamfunnet og derigjennom operasjonaliserer lokalt kriminalitetsforebyggende arbeid.

Det overordnede bildet er at politilederne er svære positive til politirådordningen.

Politirådsamarbeidet fremstår å ha styrket samarbeidet mellom politi og kommune og synes å være en viktig arena for dialog og samarbeid mellom politiet og lokale myndigheter.

Resultatene fra evalueringen tilsier at politirådsamarbeidet bidrar til å realisere de politiske målsettinger for ordningen (jf. evalueringskriteriene).

- Politiråd bidrar til å styrke samarbeidet mellom politi og kommune
- Politiråd bidrar til styrket kunnskapsgrunnlag
- Politiråd bidra til å ansvarliggjøre og involvere lokale myndigheter i det kriminalitetsforebyggende arbeidet
- Politirådet bidrar til idealet om lokalt forankret politi
- Politiråd bidrar til å omsette kunnskap om lokale problemer

Politidirektoratet vil på bakgrunn av dette argumentere for å styrke politiråd ytterligere som arena for kriminalitetsforebyggende arbeid. Dette gjennom å videreutvikle samarbeidsformen mellom politi og kommune og å stimulere til etablering av politiråd der det ikke er innført.

Mandatet for politirådene har vært vidt definert og det har i liten grad vært sentrale føringer for ordningen. Det fremstår som om denne fleksibiliteten er en viktig grunn til den positive oppfatningen av samarbeidet, da det stimulerer til å definere det lokale behov, sikre et lokalt eierskap og en lokal forankring. Politidirektoratet anser det derfor som viktig også fremover å ivareta denne fleksibiliteten ved politirådordningen. Det er avgjørende at det er rom for lokale tilpasninger i samarbeidet mellom politi og kommune, at de selv identifiserer lokale utfordringer og utarbeider og iverksetter planer og strategier på bakgrunn av dette

Samtidig fremstår det å være formålstjenlig med noe klarere rammer for samarbeidet. Evalueringen har vist at en sterkere formalisering av samarbeidet kan være hensiktsmessig. Dette kan eksempelvis sikres gjennom å standardisere et avtaleformat mellom politi og kommune der partenes forventninger tydeliggjøres i forhold til mandat, roller, møtestruktur, møtefrekvens, deltagelse og forpliktelser. I dag er det rundskriv om politiråd (POD 2007b) som er retningsgivende for innretningen av samarbeidet. Politidirektoratet mener det er viktig å se nærmere på virkemidler for formalisering og tydeliggjøring av mandat, dette i dialog med KS, Kommunesektorens organisasjon. Ambisjonen bør være at Politidirektoratet og KS vil kunne være enige om de overordnede rammer og kunne gi felles anbefalinger.

Politidirektoratet er videre opptatt av at politirådsamarbeidet evalueres lokalt og vil derfor utarbeide en veileder for selvevaluering. Her søkes det å stimulere til at det enkelte politiråd åpent reflekterer og jobber med vesentlige spørsmål rundt egen organisering og virksomhet for å kunne målrette samarbeidet.

Departementene (2009): *Regjeringens strategi for forebygging. Fellesskap – trygghet - utjevning.*

Gundhus, H.I., Egge, M., Strype, J og Myhrer, T. (2008). *Modell for forebygging av kriminalitet? Evaluering av Samordning av Lokale Kriminalitetsforebyggende Tiltak (SLT).* Oslo: Politihøgskolen.

Justis- og politidepartementet (2006): *St. prp. nr. 1 (2006-2007) for Justis- og politidepartementet.*

Justis- og politidepartementet (2007a): *Tildeling av bevilgning til Politidirektoratet.*

Justis- og politidepartementet (2007b): *Oppdragsbrev om politiråd.*

Justis- og politidepartementet (2009): *Gode krefter. Kriminalitetsforebyggende handlingsplan.*

Justis- og politidepartementet (2010): *Felles trygghet – felles ansvar. Handlingsplan for forebygging av radikaliserings og voldelig ekstremisme.*

Justis- og politidepartementet (2011): *Prop. 1 S (2011-2012) for Justis- og politidepartementet.*

Politidirektoratet (2007a): *Disponeringsskriv for politi- og lensmannsetaten for 2007.*

Politidirektoratet (2007b): *Rundskriv 2007/005 Formalisert samarbeid mellom kommunale myndigheter og politiet (politiråd)*